

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, október 20.

Visszavert orosz testőr-osztagok.

(Elkeseredett sikeres harcaink
a Pasubion.)

Budapest, október 19. (Hivatalos.) A
főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

*Károly főherceg lovassági tábornok
hadsergej harcvonala:*

Az erdélyrészi délkeleti és keleti
határon a harcok tovább folynak.

*Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadcsoportja:*

Zborowtól délre előőrseinknek si-
keres vállalkozásai voltak. Ters-
tyánszky vezérezredes hadsergejénél
orosz testőr-osztagok előretöréseit **visz-**
szavertük. A Stochod felső folyásánál
néhány ellenséges árkot foglaltunk el.

Olasz harctér:

A Pasubio területen a harcok fo-
kozott elkeseredéssel folytatódnak. Az
alpiniekkal megerősített Liguria-dandár
a csucstól északra megtámadta álla-
sainkat. Helyenként sikerült az ellen-
ségnek legelső vonalainkba behatol-
nia. Az első és harmadik számú, de-
rék tiroli ésászár vadász ezredek azon-
ban **valamennyi állást visszafoglalták**
és elfogtak egy zászlóaljparancsnokot,
tiz más tisztet és 153 főnyi legénysé-
get és két gépfegyvert zsákmányoltak.
Az olaszok újabb támadását vissz-
avertük. A Roite hegyhát előtt gyüle-
kező erős ellenséges osztagokat tüze-
ségi tüzünk lefogta. Az arcvonal egyéb
részein helyenként ágyuharc volt. Re-
pülőink bombázták Salcanot és Cas-
tagnavizzát.

Délkeleti harctér:

Albániából nincs jelenteni való. —
Höfer altábornagy, a vezérkari főnök
helyettese. (Miniszterelnökség sajtó-
osztálya.)

Meghíusult az angolok újabb attörési kísérlete is.

(Sikeres harcaink az oláh földre
vezető szorosoknál.)

Berlin, október 19. (Hivatalos.) A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

*Rupprecht bajor trónörökös vezértá-
bornagy arcvonala:*

A Sommától északra **tegnap újra**
sikeres, nagy harci napunk volt. Le Sars
és Morval között nehéz küzdelemben
meghíusítottuk az angolok újabb attörési

Oláh földön...

Arad, október 19

Konduljanak meg szép magyar
tornyokban a megmaradt harangok!
Szakítsuk le a mezők késő virágjait
s adjuk oda könnyes szemmel, hálás
szívvel a sáros-rongyos, gyűrött ru-
háju öreg honvéd bakának...

Fogjuk meg a kőrges kezét, szo-
ritsuk a szívünkre, hadd érezze, hogy
nem volt egyedül a csatamezőkön, a
pokolnak e tüzes tornácaiban, vele
volt a lelkünk gyötrő aggodalma, re-
megő imája, örök szeretete... Fog-
juk meg a kezét a segítő bajtársnak,
a becsületes barátunk is s tárjuk ki
előtte is szívünknek ajtaját. Vérben
fogant, tüzben edzett szövetségünk zá-
loga legyen ez a kézzsoritás, mely-
nek erejét most bámulja az egész
irigy világ!

Bámulja elképedten, sárgán, düh-
től elfulladva, tehetetlen karral. A
pribék nemzeteknek utolsó remény-
sége volt Oláhország: a balkáni er-
kölesöknek ez az undok szemétdombja.
Amit a francia vitézség, az angol ra-
vaszság, az orosz hullahegyek s az
olasz bitangság együttesen el nem
tudott érni: rábizták a feloszló oláh
tetem penetráns büzére. Ennek kellett
volna megfojtani Erdélyt, hogy meg-
bénítsák a középeurópai hatalmak
egyik izmos karját: a magyart s en-
nek kellett volna ráüledni elvisel-
hetetlen szagu sárga köd gyanánt a
vitéz bolgárok dombos sirhalmára...

De az utolsó ütőkártya **kilullt** a
hazardjátékos nemzetek kezéből. A
tökfilkó berepesztett széleklél ber-
zenkedik még, de nemsokára a ta-
lonba kerül.

Nincs már oláh Erdélyországban!
Mondjak-e még többet?!

A magyar s a német hadak oláh
földet taposnak. A Kárpátokon most
dübörögnek át a német-magyar ágyuk.
A szűk szorosokon huszárok robog-
nak át s utánok, mint a bosszuállás
fekete haragja hömpölyög a honvéd-
sereg, meg a bajor, meg a porosz
hadtesteknek fergetegje.

Reng alattuk az oláh föld! Buka-
rest már sikolt, mint a rossz lelki-
ismeret.

kísérleteit. Támadásaik, amelyeket itt
pirkadástól egészen délig folytattak,
szívósan védelmezett, közelharcban
megtartott, vagy ellentámadással visz-
szaszerzett állásaink ellen, részben
már jól irányzott erős tüzereségi tűz-
ben **híusultak meg.** A franciáknak Sail-
lyban és Biaches la Maisonette között,
a Somme déli partján, esti támadással
elért jelentéktelen térnyerése **a szen-**
vedett súlyos, véres veszteségekkel nem
ér fel.

Keleti harctér:

*Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadsergejének harcvonala:*

Siniawkától északra, Stochod nyu-
gati partján, **elfoglaltunk ellenséges ár-**
kokat, Bubnownál pedig orosz testőr-
csapatok támadását vertük vissza **az**
ellenség nagy veszteségei mellett.

*Károly főherceg lovassági tábornok
arcvonala:*

A román határon át vezető szoro-
soknál sikeres harcok folynak.

Balkán hadszíntér:

*Mackensen vezértábornagy hadcs-
portja:*

Nincs különös esemény.

Macedóniai hadszíntér:

A Cerná mentén új harcok fejlőd-
tek. **Ludendorff, első főszállásmester.**
(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Amerika védi

Görögországot.

Berlin. A „Baseler Nachrichten“
pétervári jelentése szerint Athénben
huszonnyolcezer, Larissában tizenhat-
ezer királyhü katona van koncen-
trálva.

Zürich. Athénből érkezett táviratok szerint
tengerészeti körökben arról értesülnek, hogy a
napokban amerikai flotta, fut be Pireuszba.
Amerikai hadihajók már régóta otkálnak a
kisázsiai vizeken. A flotta megjelenését arra
magyarázzák, hogy az entente és Görögország
közötti viszony rendkívül kiélesedett és a hadi-
hajók az Athénben lévő amerikai állampolgáro-
kat akarják felvenni és biztonságba helyezni.
Pireuszban több élelmiszer nagykereskedőt tá-
viratilag felszólítottak, hogy az amerikai flotta
részére élelmiszereket tartsanak készletben.

Luganó. A milánói „Italia“ hossza-
san ír az Isonzó-front harcairól és
megállapítja, hogy a magyar-osztrák
ellenállás rendkívül makacs, olyany-
nyira, hogy csupán csak lépésről-lé-
pésre juthatnak előre.

Senki se felelős a városi könyvtárakért?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kulturpalota egy kis házi perpatvarán kívül a felügyelő-bizottság ma tartott ülésének még azt a fontos kérdést is elő kellett intéznie, hogy a nagy értéket képviselő könyvtárakért és gyűjteményekért a törvényhatósággal szemben ki viselje a felelősséget? Csodálatos, hogy hosszú esztendőök után vetődik csak fel ez a kérdés, amelyről a közönség bizonyára meglepődötten hall, mert abban a hitben kellett élnie, hogy a város vagyonának kezelése és különösen pedig az anyagi felelősség kérdése a palota kapuja megnyitlának pillanatában már rendezve volt. Csodálatos, hogy a Könyvtárak és Múzeumok Országos Főfelügyelő-sége egy pillanatra is túrta azt az állapotot, hogy a pótolhatatlan muzeális tárgyakért eddig, egyedül a mindenkire gondot viselő gondviselés vállalta a szavatosságot.

Természetes, hogy városi intézményről lévén szó, a bajokra nem a maguk természetes útján, hanem egy kis parázs zörtölődés és visszavonás következtében jött rá egy bizottság, amelyet azzal a céllal küldött ki az intézet felügyelő bizottsága, hogy tartson rovan-esolást a könyvtárban és állapítsa meg, hogy annak rendezése miért késik oly soká. Ennek a bizottságnak tagjai Mandl Vilmos dr. és Kilyényi János főszámvevő voltak, akik Farkas József dr. könyvtárossal egyetemben végezték el ezt a munkát és észrevételeiket egy jegyzőkönyvbe foglalták, amelyet Fényes Dezső igazgatóval közöltek, arra kérve őt, hogy a megjegyzésekre adjon választ.

A könyvtáros ugyanis egész nyíltan kijelentette, hogy a könyvtárban tapasztalható állapotokért ő nem vállal felelősséget és pedig több okból. A rendezetlenségnek főképp az az oka — mondotta — hogy hosszú ideig katoná volt és ha még 12.000 kötet nincs könyvtárilag feldolgozva és rendezve, ez azért történik, mert az ilyen munka először is lassan halad, másodsor pedig nincs elég segéderő, a mi pedig van, azt az intézet igazgatója, aki egyuttal a Kölesey egyesület elnöke is, eme irodalmi társaság munkáira is felhasználja. Az anyagi felelősséget pedig azért nem hajlandó vállalni, mert a könyvtár-termekhez nemcsak neki, hanem másoknak is vannak kulcsai és a termeken keresztül idegenek is járnak, már pedig egy-egy értékes munka eltűnése olyan időben történhetik csak meg, a mikor a könyvtár öre nincs a helyiségben.

A bizottság ülésén Fényes igazgató a kiküldött albizottság megjegyzéseire válaszolva maga is elismeri, hogy az anyagi felelősség kérdését rendezni kell és ennek leghathatósabb eszközéül azt ajánlotta, hogy a város rokkant katonákat állítson be minden gyűjtemény őrzéséhez, amint ez nagyobb múzeumokban szokás. A felügyelő bizottság helyeselte ezt és megbizta az igazgatót, hogy a kellő lépéseket ez irányban tegye meg.

— Ami azt a kérdést illeti — mondotta — hogy ő mint a Kölesey-egyesület elnöke felhasználja a kulturpalota tisztviselőit, abban a viszonyban gyökeredzik, amely az egyesület és a kulturpalota között évtizedek óta kifejlődött és abban is megnyilvánul, hogy a két intézménynek vezetője egy személy. Tekintettel arra, hogy az irodalmi egyesület anyagiakban szegény és a kulturpalota szellemi vezetését az egyesületre bizza a város, nem talált semmi anomáliát, abban, ha egyik-másik városi alkalmazottat kisebb egyesületi ügyek elvégzésére igénybe vesz. Farkas dr. elvi döntést kért en-

nek a kérdésnek a tisztázására, mert maga is elismeri, hogy a kulturpalota tisztviselői dolgoznak a Kölesey-egyesületnek is, de ne lehessen ezt nekik megparancsolni, mert ez vízszasságokra vezet.

A bizottság nem tartotta szükségesnek az elvi deklarációt, de magától értetődő, hogy a városi tisztviselők munkájával más, mint a város nem rendelkezhetik. De a bizottság felfogásából és a vitából kitetszett, hogy semmiféle hátrányt nem látnak a városra, ha az eminenter kulturmunkások a kultúregyesület fejlesztésében és felvirágoztatásában segítséget nyújtanak.

Miután még az igazgató több pontból álló szabályzatot terjesztett elő, amely a könyvtáros anyagi felelősségének korvonalait és a felelőség megállapításának eszközeit tartalmazza, a bizottság ezt a kérdést is elintézte. A lényege az elintézésnek az, hogy a könyvtárosnak lehetővé kell tenni, hogy a könyvtár helyiségei felett egyedül ő disponáljon, oda az ő tudta nélkül senki be ne juthasson, onnan könyveket senki az ő beleegyezése nélkül el ne vehessen.

A felügyelő-bizottság végül 1200 koronát szavazott meg képvásárlásokra, amely összegből Diószeghy Tibornak három, Balla Bélának egy munkáját vásárolták meg.

Csaló alhadnagy.

(Az aradi konviktus megszökött felügyelője.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Augusztus végén történt, hogy az aradi és aradvármegyei tanítóegyesület konviktusának felügyelői állására Kovács Vince kulturtanácsnok, az egyesület elnöke, pályázatot hirdetett. Rövidesen levelet kapott az elnök Heltay I. Jenő dr. középiskolai tanártól, aki az állás betöltésére ajánkozott, mert — úgy írta — harctérről érkezett haza, ahol súlyosan megsebesült s egy évi szabadságot kapott a gyógyulásra és ezt az időt hajlandó lenne, mint nevelő, Aradon eltölteni. Az a szokás, hogy a pályázók közül egy-kettőt az elnökség meghív bemutatkozásra és Heltay dr.-nak is küldtek ilyen meghívót. Mielőtt azonban még megkaphatta volna ezt a levelet, már személyesen megjelent a kulturtanácsnoknál, aki előtt közjegyzőleg hitelesített okmányokkal igazolta, hogy kitűnő tanári oklevele van és hogy a harctéren a vaskoresztet, valamint az elsőosztályú vitézségi érmet kapta meg. Igen nagyműveltségű, szelid, higgadt, jómodoru ember benyomását keltette és abban történt a megállapodás, hogy október elején, a tanév megnyitására elfoglalja állását.

Október 5-én Heltay dr. pontosan jelentkezett és megkezdte nagy reményekkel várt működését. Csakhamar egy igazi melegsivű, mély vallásos érzelmű pedagógust ismertek meg benne, akit a gyermekek rajongásig szerettek és a vele érintkezők pedig nagy tisztelettel vettek körül. Kitűnően tudott a gyermekekkel bántani, állandóan körükben tartózkodott, a konviktus épületét soha el nem hagyta és ami szabad ideje volt, azt vagy imádkozással, vagy olvasással töltötte, mert a breviáriumot kezéből soha le nem tette és a mindennapi ajtatosságain kívül, ha csak szerét tehetette, imakönyvébe mélyedt el. Noha állandóan hadnagyi egyenruhát viselt, soha sem beszélt katonai dolgokról, harctéri élményeiről, sőt a háború kérdését sem szerette bolygatni.

A disztigvált viseelkedésű uriember, akinek fellépése, zárkózottsága ellenére is, teljes

bizalmat keltő volt, hétfőn, minden bejelentés nélkül eltűnt Aradról. A konviktusban, habár feltűnt elmaradása, úgy magyarázták, hogy talán valami nőismeretsége akadt, valamilyen hölgytársaságba keveredett és ott tölti az éjszakát és ezért nem nyugtalanzkodtak. Hétfőn Heltay dr-t többen keresték fel a konviktusban számlákkal. A Buchsbaum és Társa cégtől és Meisl és Adler férfidivat üzletből jártak számlával az intézetben és azt mondták, hogy a tanár előző napon bevásárolt náluk azzal, hogy a számlákat hétfőn fogja kifizetni. Buchsbaumtól egy pár fekete cipőt vett és a férfi divat kereskedésben teherneműeket vásárolt. Egy ruhaüzletből is keresték a tanárt. Itt egy rend ruhát vásárolt Heltay dr. A konviktusban azt mondták mindenkinek, hogy a tanár tizenegy óra tájban elment s azóta nem jött vissza s így jobb lesz, ha másnap jönnek el a számlákkal. Heltay dr. azonban másnap sem jelentkezett és a kereskedők, tegnap, szerdán feljelentést tettek ellene a rendőrség bünyügyi osztályán. A rendőrségtől nyomban érdeklődtek a tanár iránt és azt a választ kapták, hogy még mindig nem került elő. Így aztán megindult a bünyügyi nyomozás. Detektívek jártak kint a konviktusban is, ahol aztán kiderült, hogy a tanár megszökött az intézetből. Az intézet egyik tanulója jelentkezett s elmondotta, hogy hétfőn délelőtt tizenegy órakor a tanár egy kis bőröndöt és egy csomagot adott át neki azzal, hogy vigye azt a Szabadságtérre és ott várja meg őt. A gyermek teljesítette a parancsot és tizenegy órakor Heltay a csomagokkal együtt kocsiára ült. Ekkor derült ki itt az is, hogy a tanár az intézet egyik tanulójának bőröndjét vitte el magával, sőt magával vitte egy itteni kollégájának önkéntesi ruháját is, amit az előző napon kért el azzal, hogy „egy kis trétát akar csinálni”.

A detektívek jelentették a nyomozás eredményét Beretz Ferenc rendőrkapitánynak, a bünyügyi osztály vezetőjének, akinek ekkor jutott eszébe, hogy pár nap előtt a rendőrség táviratot kapott a fővárosi államrendőrségtől, melyben ez arra kéri az aradi rendőrséget, hogy a jelenleg Aradon tartózkodó Herkely Imre volt teológust, aki katonaszökevény, tartóztassa le. A távirat közölte azt is, hogy Herkely arcképe megjelent az Erdekes Ujság május 9-iki számában a hősi halált halt katonák gallériájában. Beretz rendőrkapitány előkereste az Erdekes Ujságban Herkely arcképét és azt kiküldötte a konviktusba, hogy azonos-e a katonaszökevény az eltűnt Heltay I. dr.-ral. Itt a fényképen felismerték az intézet eltűnt tanárát, sőt ráismertek arra a megkárosított kereskedők is.

Munkatársunk felkereste a konviktus gondnokát, Gyovay Pált, aki Heltay dr.-ról mint az intézet alkalmazottjáról a legnagyobb elragadtatás hangján beszélt. Örültek, hogy egy kitűnő pedagógust, s lelkiismeretes jó embert találtak, aki minden tekintetben elsőrangban bevált és valószínűnek tartja, hogy beteg agya ember, akinek egész élete rejtély.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábort előfizetőinket, akiknek a tábort postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábort postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap postai küldésében rennakkadás állhat be. H H H H H H H H H H

Oláhok pusztítása a Zsil-völgyben.

(Látogatás a bányákban. — 1400 tönkretett cég.)

(A magyar-román harcokról visszatért munkatársunktól.)

A Zsil völgyében fekszenek Magyarország legkitünőbb barnaszénbányái; ezek három kézben vannak: Petrozsényi keleti bányái kis részben a kincstárnál, a petrozsényi főtelepek a Salgótarjáni Részvénytársaságéi, a lupényi művek az Urikány-Zsilvölgyi részvénytársaságé, a vulkáni bányák pedig a Salgótarjáni és a Zsilvölgyi társaságok közös tulajdonai, de külön részvénytársaság alatt, amelynek papirjai az említett két társaság tárczáiban vannak. A Zsilvölgyben a háboru alatt — mint nekem Winkléhner János bányagazgató kijelentette — naponta 600 vaggont termeltek, békeidőben azonban ennél többet produkáltak. Míg 1890-ben alig 4 millió métermázsa volt az össztermelés, addig a háboru előtti évben 24 millióra növelték a termelést; ebből a „Salgótarjáni” egyedül 11 millió métermázst produkált; a kincstári bányák termeltek legkevesebbet. Békeidején átlag 20.000 munkást foglalkoztattak a Zsilvölgyi bányákban, de most nem haladta meg a 17.000-et. A legmodernebb a vulkáni Chorin Ferenc akna, amelynek kiépítése 7 millió koronába került. A lupényi üzem a logacionálisabb, itt kokszyaris működik, továbbá olyan vegyi gyár, amely a kokszy melléktermékeit dolgozza fel. Az Aninosa-bánya is rendkívül nagy termelőképesseggel bír. A zsilvölgyi bányatelepek gazdasági központja Petrozsény, amely háború előtt csak 15.000 lakossal bírt, alig két évtized alatt olyan imponáló nagyvárossá fejlődött, amelyen talán csak négy van még Erdélyben. A Kossuth Lajos-utca, a főút nem egyéb, mint kereskedelmi és ipari raktárak, boltelhelyiségek, vendéglők, kávéházak láncolata. Sajnálattal kellett konstatálnom, hogy ez a gyorsan naggyá fejlődött gazdasági centrum ma nem egyéb közgazdasági értelemben vett romhalmazzal.

Beszéljünk előbb a román invázióknak a bányákra kiható következményeiről. Tudjuk, hogy a románok már augusztus 29-én Petrozsényben voltak és úgy rendezkedtek be, mint ha sohasem kellene onnét kimenniük. A bányagazgatási épületbe azonnal bels helyezkedett Maniu bukaresti hivatalnok, akit a bányagazgatásával bíztak meg, azonban amíg Maniu ur Petrozsényben tartózkodott, egyáltalán nem gondolt a bányákra. Folyton dorbézolt. Az első román uralom a Zsilvölgyben szeptember 24-ig, tehát 3 hétig tartott. Megállapítható, hogy ezidő alatt a bányákat egyáltalán nem bántották, abban a hitben, hogy minden az övéké marad. A katonaság olyan gyorsan történt, hogy már nem volt idejük rombolni. A második invázió a hó 2-án kezdődött és 10-ig tartott. Ezt a nyolc napot az ellenség teljesen a rombolásnak, a szándékos kártevésnek és a nyílt rablásnak szentelte. A románok ekkor már felkészültek a bányák teljes tönkretetésére és amikor hivatalos jelentésükben azzal dicsekedtek, hogy a bányaműveket elpusztították, sajnos nem sokat taloztak. Ha tökéletesen nem is sikerült a tervük, azt mindenesetre elérték, hogy *bosszu ideig nem kezdhetik meg a Zsilvölgyben a termelést.* A kincstári bányákban ugyazólván semmi kárt sem tettek, mert azok távolabb esnek az ellenség működési területétől. Ezeket tehát üzembe lehetne helyezni, ha nem lepte volna el a bányavíz, amelytől normális viszonyok között naponta elszoktak távolítani a tárnákból. A bányákban járt mérnökök beszélik, hogy most hónapok elmúlnak, amíg a vizet el lehet távolítani és ez idő alatt a belső építmény természetesen folyton romlik a nedvesség következtében. A petrozsényi nyugati bányákban dinamittal igyekeztek kárt okozni. Itt is inkább a víz teszi lehetetlenné az üzem megindítását. A vulkánban levő kazánházban, amelyben 6 kazán áll, kettőt felrobbantottak, azonban ettől még meg lehetne kezdeni a részleges üzemet, ha egyéb akadályok nem volnának. A lupényi villamos centrumban már sokkal jobban sikerült a rombolás. Ott elpusztították a villamos központot és 4 kazánt robbantottak fel. A kazánok és gépek összes börtelszerelését is magukkal vitték. Érdekes a Chorin Ferenc akna sorsa. Ennek a szájánál igen nagy mennyiségű kloritit helyeztek el, mert dinamitjuk nem volt. Az első csomag feltöbbször, de a kloritit nem olyan jó robbanóanyag, mint a dinamit és így a tűz a többi csomagokra nem terjedt át. Ez mentette meg a Chorin aknát a pusztulástól. Megállapítható különben, hogy a robbanást a románok nem egészen szakszerű kezekre bízták; pl. a vulkáni gépházban a gyújtószinórokat csak a fogával harapta össze a robbantással megbízott egyén és ezért a zsinór a tüzet nem tudta tökéletesen továbbítani. A bányák üzembehelyezésének akadályai — az imént elsoroltakon kívül — még a következők:

Első visszavonulásunk alkalmával tudomásom szerint 11 vasuti hidat robbantottunk fel az ellenség előnyomulását megakadályozandó. Amíg ezeket és a pályatestet meg nem javítják, addig rendes vasuti közlekedésről lehetetlen beszélni. Valószínű, hogy legközelebb Pujtől Banieáig megindul a közlekedés, de a katonai szállítások számára. A bányászok egy része a román hadüzenet után bevonult és most a határhegyeken harcolnak. Vulkanban már szerették volna üzembe helyezni a villamos centrumot, hogy villamos erővel végezzék a bányavíz eltávolítását. Azonban egyelőre nem engedhetik meg az épen maradt kazánok befűtését, mert a kürtő tisztje jó cél volna a határhegyek mögött felállított ellenséges ágyuknak és akkor teljesen el tudnák pusztítani a műveket. Egyelőre tehát várni kell. Ez a várakozás meglehetősen nyomott hangulatot teremt odalent és például Winkléhner János bányagazgató ki is jelentette előttem, hogy a bányák üzembehelyezése igen hosszú ideig nem történhetik meg. A bányákban végzett rombolás okozta effektív kár körülbelül 4 millió koronára tehető. Ezenkívül számítani kell a munkás és tisztviselő lakások berendezéséből okozott kárt, valamint a vulkáni élelmezési és ruházati raktár kifosztását és így együttvéve meghaladja ez a kár a 10 millió koronát.

A Zsil- és Sztri-völgyben levő kereskedő és ipari cégeknek okozott kár egyáltalán felbecsülhetetlen. Alig van cég, amely existenciális veszteséget ne szenvedett volna. Az első invázió alkalmával az oláhok nem romboltak és inkább az ottmaradt esőesések garázdálkodtak. Mint Pop Emil ideiglenes polgármester mondotta nekem, az első alkalommal az oláhok a lehetőséghez mérten tiszteletben akarták tartani a magántulajdont. A második invázió alkalmával alig 800 bentlakó maradt a városban. Ezeket az oláhok egy iskolába összehozták és 5 napig bezárva tartották azzal az ürüggyel, hogy máskülönben kímékednek. Tulajdonképpen pedig ez idő alatt szemtanuk nélkül akarták kifosztani a várost. És ez sikerült is nekik. Sorra jártam a nemrég még több százezer korona értékű áruraktárakat, üzleteket. Minden épüget csupa rom, mint a magánlakások berendezése. Amit nem vihettek magukkal, azt jórészt összezúzták. A legnagyobb üzletekben nem maradt semmi érték. Jól járt néhány főfőkereskedő, akik még el tudták liferálni üzletük készletét és a fővárosban ügyesen értékesítették.

A villamos telep gépszijjait épüget elvitték, mint a butorok bőr, vászon és posztóhuzatát. A butorokat valóságos lenyúzták. A petrozsényi takarékpénztár nagytermében különösen jelentkezett az ellenség romboló kedve. Itt még a cserépkályhákra is csiba lóttek, de nem kímélték az Ardeleána szászvárosi román pénzügyintézet petrozsényi fiókját sem. Amit bezárva találtak, azt felöltötték. A kereskedő és iparos existenciák százai pusztultak el így Hunyadnegyében. Összesen mintegy 1400 kereskedő és ipari cég ment tönkre. Sajnos még az a vigasztalás sem lehet meg, hogy eme csapatokat hamar ki fogja heverni ez a szorgalmas, dolgozó nép, mert egyelőre a visszatelepülésükről nem beszélhetünk. A harcok még a határhegyeken folynak, az ágyuk szava egyre remíti az ottlevő néhány száz polgárt is, és természetesen nem tudható, hogy ezen a ret-

tenetes terepen mikor tudják vitéz csapataink teljesen visszászoritani az ellenséget. Amíg a oláhok a határgerincekről tudnak lövöldözni, addig normális életről nem lehet szó. Akik most visszatértek, azokat inkább a kíváncsiság vitte oda, de a rémes pusztulást látva, újból elmenekülnek innen. B. L.

Ferdinánd király

manifestuma.

(Román hadseregparancs a megszállt területen. — Az élelmiszerek árai Brassóban a román uralom alatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma, amidőn gyáva nyulként fut szuronyaink elől az oláh hadsereg, amikor a nagy katasztrófájának első felvonása lejátszódott, csak nevetséges nagyzási hóbortnak, a feltűnt hólyagnak pöffeszkedését látjuk Ferdinánd királynak és kalandorokból, politikai szélhámosokból álló kormányának manifestumát, melyet a háboru kitorésekor intéztek az oláh nemzethez. Ezt az érdekes történelmi adatot ő egy nagyon érdekes hadseregparancsot közlünk le, a helyszínen járt Szádeczky Lajos történettudósunk a megszállt területekről szerzett gyűjteményéből.

Az oláh király és a kormány kiáltványa.

Rumuni! A háboru, mely két év óta tart, megrázta egész Európát és nyilvánvalóvá tette, hogy jövőre csak nemzeti alapon lehet Európa békéjét biztosítani. A mi nemzetünk részére is elérkezett az egyesülés napja, amit a nemzet lelkiismerete évszázadok óta várt. Elődeinknek nagy szerencsétlenségek és nehéz megpróbáltatások után sikerült a fejedelmek egyesítése által megalapítani a oláh államot, függetlenségi harccal, szakadatlan munkával és nemzeti újjászületéssel. Most reánk vár a feladat, hogy munkájukat kiegészítve összeforasszuk mindazokat, kiket egyesíteni Vitéz Mihálynak csak rövid időre sikerült.

Rumuni! Lelkesedjétek attól a szent kötelességtől, mely most reánk hárul, határozzátok el, hogy férfiasan elviselünk minden áldozatot, amit egy véres háboru kíván s a hareba olyan népnek hatalmas lendületével megyünk, melynek megvan kioltthatatlan hite a maga rendeltetéséhez.

Isten nevében előre!

Aláírva Ferdinánd, Bratianu és az egész minisztérium.

(Hadseregparancs aug. 25—szeptember 7-éről.)

Az erdélyi oláh uralom alatt aug. 25-től szeptember 7-ig a következő rendelkezések voltak irányadók, a meghódított területeken:

Este 8 órakor minden boltot, 9 órakor minden házat be kell zárni. Galambot tartani nem szabad. Lakást változtatni, a városba bejönni, vagy onnan kimenni tilos.

Minden község élére bírót kell tenni, aki csak akkor lehet nem oláh, ha a községben oláh nincs. Városban rendőrönök kizárólag csak oláh lehet.

Anglia csak külön köt békét velünk?

— Távirati tudósítás. —

Rotterdam. Az angol alsóházban *Hatella* szabadelvű párti képviselő kérdést intézett a kormányhoz az iránt, volt e már tanácskozás az entente kormányai közt egy olyan közös nyilatkozat megtételéről, hogy az esetben, ha Németország és szövetségesei bármilyen békefeltételeket vetnének felszínre, akkor az entente ne Németországgal, hanem az illető államok mind-egyikevel külön kösse meg a békét.

Robert Cecil államtitkár a hozzá intézett kérdésre írásban a következő választ adta: Nem vagyok hajlandó semmit sem közölni azokról a bizalmas megbeszélésekről, amelyek a szövetséges társak között folytak, vagy nem folytak.

Trevillian szabadelvű párti képviselő azt kérdezte, kötött-e a kormány a szövetségesekkel egységet arra nézve, hogy Oroszországnak a háború eredményéül Konstantinápoly megszerzését garantáljuk. (Nagy lármá.)

Robert Cecil államtitkár a következő választ adta: A lehetséges békefeltételekről semmit sem közölhetek és azokról csak a szövetséges társak engedelmével és hozzájárulásukkal és kellő megtartózással nyilatkozhatnám. Nem kételkedem abban, hogy szövetségeseink értesíteni fognak bennünket, ha a közlést kívánatosnak tartják.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Pénteken. Csaszarné.

Szombaton: Tökéletes asszony.

* **A színház hírel.** *Tökéletes asszony.* Le-
hár kitűnő operettje szombaton kerül először
színpadra teljesen új betanulással. Ezt a pompás
operettet évek óta nem adta a társulat, úgy,
hogy a mostani felújítás valóságos premier-
számba megy. A fő nő szereplők Horváth
Mici, Járai B., Benkőné, a férfiak közül hálás
szerepe van Gyöző, Járai S., Rónai stb.-nek. —
Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél
négy órakor az idény egyik legjobb operettje,
a *Legénybucsu* kerül színpadra, a fő nő szerepek-
ben Z. Váradi Margit, Járai B., a férfi szerep-
lők maradnak. Este nyolckor rendes helyarákkal
a *Tökéletes asszony* kitűnő operettnek lesz a
második előadása.

* **Betegsegélyezés, balesetbiztosítás** címmel
egy kis tanulmány jelent meg, amely az 1907
— XIX. törvényeknek főleg a munkásokat
érelklő főbb rendelkezéseit magyarázza. A ta-
nulmányt *Weltner* Jakab írta. Megjelent a
Népszava könyvkereskedésében, Budapest, VII.,
Erzsébet-körút 35. Ára 24 fillér.

* **„Népek Golgotája”** címmel adta ki hábo-
rus költeményeit *Pelle* János, a jónévű poéta.
A költőnek nem első kötete ez, mely az elmé-
lyülésnek, a tiszta látásnak, a csiszolt verselési
technikának számos példájával gazdag. A kö-
tetet két részre osztotta a szerző: az első
részbe a „háborus énekek” tartoznak, a máso-
dik rész „Az élet országútján” címet viseli,
Legsikerültebb darabjai a kötetnek az apró
dalszerű költemények.

* **Homunculus.** A tegnapi nap óriási sikert
hozott a színháznak s nem kellett ehhez kü-
lön profécia: a siker bizonyos volt, mert a
közönség azt kapta, sőt többet kapott, mint a
mennyi várt. Nem pergett le még film a vász-
non, a mely jeleneteivel is annyira lelkére
tudna tölteni, annyira le tudná nyugóztatni az em-
berök kedélyét, mint *Homunculus*. Soha eny-
nyire nem egyesült a téma feusségsége a ren-
dező és színész zseniális produkciójával, mint
ez alkalommal. *Olaf Fönn* végtelenül intelli-
gens, markáns arca már egymagában a félel-
metességet sugározza az egész környezetre, s
kimért gépi pontossággal végzett mozdulatai
imponálóan hatnak. Az már a rendező zseni-
álitása, hogy hajszálnyira úgy állítja be min-
dig a térbe *Homunculus* alakját, hogy mindig
csak ő áll a néző érdeklődésének a központ-
jában. Csak meg kell figyelni, mindig maga-
sabb egy fejjel környezeténél, s fekete árnyé-
kos alakja élesen vág a többnyire világos hát-
térből. Páratlan jó mellette *Friedrich Kühne*
famulusa. Valami képzeletbe markoló naiv
misztikusság, amint *Homunculus* megszülete-
sének perében a kisdre bámul, vagy a mi-
kor az ellopott *Homunculus* bölesőjénél áll. —
Három szó: János vitéz Uránia. 5

* **A szombati kabaré-előadás** iránt széles-
körű érdeklődés nyilvánul meg a város közön-
sége között. Már eddig is sok jegyet váltottak
meg előre. A lelkes műkedvelő gárda, amely
az előadás rendezésére vállalkozott, hogy az
erdélyi menekültek segítségével részt vehessen,
gazdag programmal s a számok tökéletes be-
tanulásával lép a közönség elé. A változatos
műsorban egyaránt szerepelnek komoly, drámai
jelenetek s mulattató színpadi komédiák s vig-
magánszámok. Mint már említettük, a kiváló
műkedvelőkön kívül az aradi Nemzeti Színház
több neves tagja lép föl a műsor keretén-
ben. A konteranszé szerepét *Lippai Dezső*
hírlapíró tölti be. Jegyek ifj. *Klein Mór*
papírkereskedőnél előre válthatók 1, 2, 3 ko-
rona árban.

* **Az éhes város.** (Nagy amerikai dráma
az Apollóban.) Péntektől kezdve nagy ese-
ménye lesz az Apollónak. Bemutatásra kerül
az idei szezon egyik legnagyobb és legszebb
drámája: *Az éhes város*. Egy eddig ismeretlen
világ pompája bontakozik ki előttünk ezen a
maga nemében egyedül álló mozgófényképen:
az amerikai börze. Aki soha buzaspekulációval
nem foglalkozott „Az éhes város” jeleneteit
nézve megérzi, hogy a buza véresen komoly
valami, ami mögött ott kacag diadalmasan az
arany, vagy ott jajgat letiporva és összetörve
a vér. Vér és arany: ennek a két nervus re-
rumnak minden szenvedelme, minden fájdalma,
minden küzdelme és förtelme ott viharzik en-
nek a képnek a jeleneteiben. A játékszenve-
dély, a meggazdagodási vágy, a pénzínidás
fanatizáló erejű szimbóluma „Az éhes város”,
amelynek minden nüansza a kinematográfiai
technika egy-egy bravuros mestermunkája. A
tegekivalóbb amerikai mozsínészek játszanak a
hatalmas méretű drámában, amelyen kívül a
legújabb haretéri fölvételeket vetíti az Apolló
új műsora. 3

— **Új fényképek.** *Weisz Hugó*, a kiváló
aradi fényképész kirakatai előtt ismét nagy
élnétség uralkodik. Szébbnél-szebb arcképek
egész csoportja, egész kollektív katonai felvé-
telek láthatók a 28-as aradi vadászokról. Saj-
nos, mostanában ritkán lehet részünk ilyen
művészi élvezetben, melyben *Weisz Hugó* szokta
az aradiakat résztesíteni. Az aradi vadászok
életéből látunk e kiállításban igen érdekes fény-
képeket és bizonyára nagy örömeinkre szolgál,
hogy ily kedves és érdekes emlékek lesznek
majd egyszer e nagy időkből. *Weisz Hugó*
fényképész, így a hadsereg szolgálatában egy
új működési teret nyert és remélhető, hogy
gyakran szerzi meg az aradiaknak azt az örö-
met, hogy az ő kedves aradi vadászokról sok
szép képet láthassanak.

Vilmos császár a francia fronton. Ber-
linből táviratozzák: Vilmos császár a német
trónörökös kíséretében ma meglátogatta a
Champagne-hadsereget. Számos kitüntetést oszt-
ott szét, majd délután kíséretével egyetemesen
elutazott.

Az elhagyott házakat a szomszédok tar-
toznak őrizni. Lakatlanul maradt házak fel-
szerelése a katonai kincstár tulajdonába megy át.

A tisztek és csapatok elhelyezése telje-
sen ingyenes. Minden lakhely elfoglalható. A
tulajdosnának csak egy szoba, vagy egy ágy
hagyandó meg a körülmények szerint.

Nem oláh nyelvű levelezés tilos, az oláh
is csak cenzurázva. Nyomatás is csak oláhlul
engedhető meg, szintén cenzurázva. Postán
csak levelezőlapot, vagy nyílt levelet lehet
küldeni. Aki ezt a rendeletet megszegi 2000
lei-ig és egy évi börtönig büntethető.

A közönségi háborítás, az állam biztonsá-
gát, vagy a hadi műveleteket veszélyeztető ese-
lekedet, vagy közlésekért az illető, vagy szerző,
mint hazaáruló halállal büntetetik.

A posta hadi intézmény, de magánlevele-
zést is közvetít. Mindenféle levélküldés, ha
nem postán történik, kénkedésnek minősítendő
és halállal büntetetik.

Minden osztrák-magyar állami épület —
megyei, vagy községi — az oláh állam tulaj-
dona és leltár mellett átveendő a minisztériu-
mok kiküldöttjei által. Amíg ezek megérkezne-
nek, a hatóságok kötelesek őrizni a katonai ha-
tóságok ellenőrzése mellett.

Minden gyári és ipari vállalat és raktár,
amely állami szükségleteket gyárt, lefoglalható
az állam részére.

Minden elsőrendű szükségletet tartalmazó
kereskedés (élelmiszert, dohányt, ruhát árusító
bolt), azonnal felnyitandó.

Az összes árucikkek árát a katonai ható-
ság állapítja meg, egy helybeli vegye -bizottság
meghallgatása mellett.

Az eladás készpénzben történik. A korona
értéke 80 bani s egy lei 1 K 25 fillér.

Szeszes italok árusítása nyilvános helyen
tilos.

Szállodák, vagy magánemberek minden
megérkező vendéget egy óra alatt kötelesek
bejelenteni.

Minden jeladás, továbbá sipolás, fűtyölés,
harangozás tilos. (Hat hétig nem szóltak a
harangok, még a toronyórát is megállították és
keleti időszámítást hoztak be.)

Szigorúan tilos katonai személyeket kikér-
dezni, vagy ezeket kihallgatni, vagy pedig a
katonáktól hallott hadihíreket tovább adni.

(Az élelmiszerek áral.)

Augusztus 29-től szeptember 29-ig a kö-
vetkezőleg állapította meg az oláh parancsnok-
ság az élelmiszerek árait Brassóban és másutt:

Kenyérliszt 1 kg. 35 bani — 44 fillér. Fő-
zöliszt 1 kg. 50 bani — 63 fillér. Nullásliszt
1 kg. 70 bani — 88 fillér. Tengeri liszt 1 kg
25 bani — 50 fillér. Disznóhus 1 kg. 2 lei 40
bani — 3 korona. Marhahus 1 kg. 4 lei — 5
korona. Borjúhus 1 kg. 3 lei 50 bani — 4 ko-
rona 40 fillér. Juh hus 1 kg. 1 lei 60 bani —
2 korona. Zsir-szalonna 1 kg. 2 lei 80 bani —
3 korona 50 fillér. Háj 1 kg. 3 lei 20 bani —
4 kor. Zsir 1 kg. 4 lei — 5 korona. Füstölt
szalonna 1 kg. 4 lei — 5 korona. Sózott sza-
lonna 1 kg. 3 lei 20 bani — 4 korona. Nyers
sonka 1 kg. 3 lei 60 bani — 4 korona 50 fil-
lér. Főtt sonka 1 kg. 4 lei 40 bani — 5 ko-
rona 50 fillér. Bivalytej literje 40 bani — 50
fillér. Jukturó 1 kg. 4 lei — 5 korona. Szalá-
mi 1 kg. 6 lei — 8 korona.

Egy véka burgonya 80 bani — 1 ko-
rona.

Szilva literje 32 bani — 40 fillér.

Az árszabás alá írva: Dr. George Boio-
leszku polgármester és dr. Nic. Veresdea
rendőrtisztviselő.

Politikai megnyilatkozás az aradi kamara ülésén.

(A választójog és a parlamenti hatáskör kiszélesítése. — Ottenberg Tivadar közgazdasági tanulmánya. — Varjassy Lajos dr. ünneplése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A aradi Kereskedelmi- és Iparkamara f. hó 19-én tartotta Ottenberg Tivadar udvari tanácsos elnöklete alatt teljes ülését, nagy érdeklődés között.

A közgyűlésnek kiemelkedő pontja volt Ottenberg Tivadar elnöki megnyitója, melynek keretében az összes aktuális gazdasági kérdésekkel kimerítően foglalkozott. Beszéde elején utalt Románia árulására, megemlékezett a kamarai kerület egyik legszebb, leggazdagabb részébe, a zsilvölgyi bányavidékre is átesapó oláh invázióról, majd annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Erdély mielőbbi teljes felszabadítása után az oláh haderőket saját határainkon belül fogjuk megsemmisíteni. *Elismeréssel emlékezett meg hazai oláhjaink hazafias magatartásáról, akit állampolgári hűségükben sem az oláh hadizenet, sem a betolakodó hadseregek első látszólagos sikerei nem tudtak megingatni.*

Beszédeben részletesen foglalkozott a párisi konferencián hozott határozati javaslattal s annak végrehajtása esetén szükséges ellenrendszabályokkal. Ismertette a török autonóm vámtarítást s azután rátért háborus gazdasági életünk legfőbb pontjára: a közéletmezés kérdésére. Véleménye szerint feltétlen szükséges van arra, hogy egy könyörtelen, minden osztályérdeken felülálló, egyenlő igazsággal mérő szerv vegye kezébe közéletmezésünk vezetését. Szilárd meggyőződése, hogy kellő beosztás és takarékoság mellett e tekintetben is ki fogunk tartani a végső győzelemig. Kívánatosnak tartja, hogy a felállítandó közéletmezési hivatal mellett működő közéletmezési tanácsba a kamarák is helyet foglaljanak. Az új adótörvényekről szólva annak a véleményének adott kifejezést, hogy a végrehajtási rendeletek közzététele előtt a kamarák véleménye ki fog kerétni. A Duna-kongresszus azt a reményt kelti benne, hogy ezzel kapcsolatban a Maros folyó hajózhatóvá tétele is napirendre fog kerülni. Allást foglalt a védjegylajstromozás központosításával szemben. Ezután buzdító szavakat intézett a jelenlevőkhöz a küszöbön álló ötödik hadikölesön minél intenzívebb jegyzése érdekében. Hiszi, hogy a németek impozáns hadikölesönjegyzése után Magyarország is igyekezni fog tömeges jegyzéseivel a végső győzelmet siettetni. A forgalomnak pénzügyi lebonyolítását rendkívül fontosnak tartja, s a társadalmi szervek munkáján kívül különösen a csekkbélyeg eltörlésétől vár nagyobb eredményt. Örömmel emlékszik meg a budapesti kamara nagyszabású reorganizálásáról, melyet különleges viszonyaihoz alkalmazkodva, a vidéki kamaráknak is követniök kell; hogy a reájuk váró nagy feladatoknak a jövőben fokozottabb mértékben megfelelni tudjanak. A vidéki kereskedelmi és iparkamarák központi irodája átalakítására célzó munkálatoikat készséggel támogatja, mert hiva az erők egyesítésének, de az új szervnek intézményes garanciákat kell nyújtania a vidéki gazdasági érdekek hathatós védelmét illetőleg. Kiemeli a központi iroda eddigi kiváló munkásságát. Ezután elismeréssel emlékezett meg a kamarai iroda tevékenységéről, mely megcsappant létszáma dacára nagy és eredményes működést fejtett ki a háboru kitörése óta. Végül annak a reménynek adott kifejezést, hogy hadseregünk és polgári lakosságunk kiváló teljesítményei teljes ellenértéket fognak találni a béke áldásait élvező közgazdaságunk nyugodt fejlődésében.

A kamara termét színültig betöltő válogatott közönség, — amelynek tagjai között Kintzig János főispánt és Varjassy Lajos polgármestert is ott láttuk, — nagy tetszéssel és tapsokkal honorálta az elnöknek szinte tanulmány számba menő, rendkívül mély tartalmú és széles közgazdasági ismereteken felépült,

csaknem egy óra hosszáig tartó megnyitó beszédét.

(Hogyan lehet megelőzni a háborukat.)

Ujána Varjassy Lajos dr. főtitkár tartott több mint egy óra hosszáig elnyúló szabad előadást arról: hogyan kellene előkészíteni a békés gazdaságba való átmenetet a háborus gazdaságból. Előadásában részletesen megindokolta, hogy a kamarának foglalkoznia kell még most a háboru folyamán egy olyan program összeállításával, amelyben azok a hatósági és társadalmi teendők fognak foglaltatni, amelyek a háborus gazdaságból a békés gazdaságba való áttérést megkönnyítik. Német érdekképviseletek már dolgoznak ilyen program összeállításán, a magyar érdekképviseletek közül az aradi kamara elsőnek vállalkozik erre. Ma még végleges javaslatok nem terjeszthetők a kamarai közgyűlés elé, a vezetőség csupán az alapelvek megállapítására szorítkozik. Ezután részletesen felsorolja azokat a teendőket, amelyek a háboru után a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, pénzügy és közlekedési ügy normális keretekbe való vissza vezetéséhez okvetlenül szükséges. Kimerítően, adatokkal gazdagon bizonyítja a földrekerd szükségességét, a kisipar támogatásának elkerülhetetlen voltát, a nagyipar nyersanyagokkal való ellátásának nehézségeit, a kereskedelem szabadságának mielőbbi visszaállítását s rámutat Európa külkereskedelmi és vámpolitikájának feltétlenül bekövetkező revíziójára. Szól még azokról a gazdasági eszközökről, amelyek lehetetlenné fogják tenni a jövőben újabb háboru kitörését. Röviden ki ér a politikára is s hangsúlyozta a választójog kiterjesztésének és a parlamenti hatáskör kiterjesztésének elodázhatlan szükségességét. Hiszi, hogy a világháboru véres tanúságai oly gazdasági és politikai berendezéshez vezetnek, amelyek az emberiségnek nagyobb haladását és nagyobb boldogságát fogja eredményezni.

A közönség feszült érdeklődéssel hallgatta a főtitkár fejtegetéseit és percekig tartó tapsokkal jutalmazta az előadót. Nagy Sándor dr. a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozott a főtitkár előadásáról és ama nézetének adott kifejezést, hogy örülhetünk, hogy az aradi kamara titkári székében ilyen rendkívüli képességekkel bíró tertiu ül, aki kétségtelenül már a közel jövőben az országos fórum előtt fogja nagyszerű képességeit és készségét érvényre juttatni. Az egész kamarai kerület háláját tolmácsolja a főtitkár működésért és köszönetet mond az előadás okozta élvezetes percekért. Adler Andor szintén a legmelegebb elismerés hangján nyilatkozik Varjassy dr. előadásáról és ő is ama véleménynek ad kifejezést, hogy előadó nemsokára a centrumban, a legszélesebb országos nyilvánosság előtt fejthet ki hasznos tevékenységét.

Ugyancsak a főtitkár előadása alapján foglalkozott a kamara közgyűlése a szabadalmakról és a védjegyek oltalmáról szóló törvényjavaslatokkal; majd pedig a forgalom pénzügyi lebonyolításának kérdésével. E tekintetben elhatározta, hogy felír a kereskedelmi kormányhoz a csekkbélyeg eltörlése és certifikált csekk bevezetésének érdekében Utasította továbbá a kamara vezetőségét, hogy hívja össze az aradi pénzügyintézetek vezérigazgatóit annak a megvitatása céljából, hogyan lehetne Aradon a csekk- és zsró forgalmat nagyobb mértékben elterjeszteni.

(Az oláh invázió.)

Bolgar Lajos s. titkár közölte ezután, hogy az elnökség kiküldte őt a kamarai kerületnek abba a részére — a Zsil völgyébe —, amelyet az oláh invázió feldúlt. Kiküldetése alkalmával pontosan megállapította, hogy a petrozsényi, a vulkáni és lupényi kőszénbányákban az oláhok

igen jelentékeny kárt okoztak. A vulkáni villamos központban két, a lupényiben pedig négy házát robbantottak fel. A tárnában és aknában olyan nagy a víz, hogy annak eltávolítása több hónapot vehetne igénybe még akkor is, ha a munkát villamos erővel folytathatnák. A villamos üzem megindítását azonban akadályozzák a határgerincen lévő oláh ágyúk. Amíg a határ közelében ellenség tartózkodik, addig a bányák üzemének megkezdéséről szó sem lehet. Ezt maga a bányáigazgatóság is megerősítette. Az oláhok elrabolták a bányák vulkáni élelmszer-raktárának áruit, valamint kifosztották a környék összes üzleteit és áruraktárait. Megállapítása szerint közel 1500 kereskedő és iparos cég szenvedett kisebb-nagyobb károkat, vagy ment tönkre Hunyadmegyében az oláh invázió alatt. Javaslataira a közgyűlés elhatározta, miszerint felír a kormányhoz, hogy amíg az oláh háboru tart, a földönfutóvá vált kereskedőknek és iparosoknak havonta 300.000 korona segélyt utaljon ki és ezt a kamara ossza szét. Ugyancsak ő referált az erdélyi moratórium-rendeletéről és a közgyűlés kimondotta, hogy a rendelet hiányainak pótlása végett felír a miniszteriumhoz.

Keresik a budapesti kéjgyilkost.

— Távirati tudósítás. —

Lapunk mai számában egy rövid távirati értesítés alapján már megemlékezünk arról a kettős kéjgyilkosságról, amelyet tegnap fedezett fel a budapesti államrendőrség s amelynek két alig öt esztendő kisleány lett az áldozata. A kettős kéjgyilkossággal a rendőrség egy asztalos legényt gyanúsított s ebben az irányban indult meg a nyomozás, amelyre vonatkozólag fővárosi tudósítónk a következőket táviratozza:

A kéjgyilkosság ügyében a legnagyobb apparátussal folyik a nyomozás. Az önként jelentkezett tanuk egész seregét hallgatták ki és azok vallomásai alapján, a gyanu egy Mészáros Dezső nevű szappanfőzőre terelődött, akire pontosan reá illik a kéjgyilkos személyleírása. Mészárosnak, mint a nyomozás megállapította, a Dálnok-utca 10. számú házban volt a szappanfőzője, innen azonban még a múlt hónapban ismeretlen helyre költözött el. Más nyomok szerint Mészarost nem Dezsőnek, hanem Istvánnak hívják. Az első ízben gyanúsított asztalos legényről, akit Mészáros Sándornak hívnak, — kiderült, hogy jelenleg Veszprémben katonáskodik és az ügyhöz semmi köze. Akadtak tanuk arra is, hogy a Dálnok-utcai szappanfőző azonos egy Koperda nevű emberrel. Annyi tény, hogy a rendőrség bejelentő hivatalában sem Mészáros Dezső, sem Mészáros István nem szerepel s így minden valószínűség szerint álnevet használt, vagy máshova költözve, álnevet használ.

Jelentkezett egy villamos kocsi kalauza is a rendőrségen, aki azt vallotta, hogy a gyilkosság elkövetése idejében egy szürkeruhás, ijedtareu férfi szállt fel kocsijára, aki folytonosan hátra tekintgetett és a legnyugtalanabbul viselkedett. A kéjgyilkosság elkövetésével ezt gyanúsítja. A rendőrség ennek a nyomára sem akadt.

A rendőrség detektívkarja a Dálnok-, a Szondy-utca, a Felső erdő-sor, valamint a kereszt utcák összes házait átkutatják, mindenkit kihallgatnak és megállapítani törekednek az ismeretlen szappanfőző nevét, akire a gyanúsított személyleírása tökéletesen ráillik és akiről egy egész sereg kis leány azt vallotta, hogy csábította őket. Pontosán megállapították, hogy már kilenc hónap óta üzte a környéken üzemeit. Azt is megtudták állapítani, hogy a gyanúsított kikkel érintkezett és hová szokott járni.

Przemyslból Szibérián át Aradra.

(Egy aradi honvédörmester legendás élete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

— Ez év július 7-én — mondotta tovább Fejes Ferenc, — az örök éberségét kijátszva, tizenheted magammal, kora hajnalban, hiányos öltözetben az erdőbe szöktünk s annak leple alatt, Kandalaksától nyugati irányban kezdtünk menekülni.

— Rengeteg nehézségünk akadt ezen az uton, ahol egy égő erdőn, több folyón kellett átkelnünk s az ingoványokon, hogy el ne merüljünk benne, előbb utat kellett csinálnunk, vágnunk. Naponként 15—20 kilométert tettünk meg s a tizennegyedik napon elértük a Lurafolyót. Eddig egyetlen élő emberrel sem találkoztunk az uton. Itt fogyott el az utolsó élelmi készletünk is.

— A folyó partján egy magános ház volt, abba tértünk be, ahol egy halász család a legbarátságosabban fogadott bennünket. Jelbeszédrel megértettük velük, hogy szökevény foglyok vagyunk s így sikerült tőlük hat napra való kenyeret és szárított halat, civilruhát s egy még 1721-ből való térképet szereznünk s ráadásul csónakon átszállítottak a folyón.

— A folyó tulsó partján, három csoportra osztottunk s én hatod magammal nyugati irányban tovább haladtam. Két napi ut után Szodankülös községtől körülbelül harminc kilométer távolságra, tutajon átkeltünk a Kilinnyefolyón s a nagy finu-mocsarakat kikerülve, délnyugatnak tartottunk. Eddig naponként öt órát aludtunk csupán, de ezt is úgy felváltva, állandóan örködött egyikünk. A hat napra való szárított halunk és kenyérünk elfogyott s a szoros értelmében éhezünk. Erdei bogycok, gombák voltak az egyetlen táplálékunk s folytonos nélkülözések közben, végre július huszonkilencedikén elértük a Svéd határt képező Mounion-folyót.

— Minden szenvedésünk egyszerre elmúlt s fáradtan, összetörve, egyetlen vágyunk volt, átkelni a tulpartra, ahol a szabadulás vár reánk. A folyó hatalmas, nagy volt, de mi ennek ellenére is Mounioniszka községtől délre, harminc kilométernyire, megpróbáltunk átgázolni. Nem sikerült. Rettenetes helyzetünk volt. Végig a folyó mentén körülbelül hatszáz lépésenként egy-egy katonai őrház volt s éjszakánként ezenkívül csónakokon is cirkáltak a folyón.

— Minden áron csónakot kellett keritenünk. Négy napon keresztül étlen-szomjan, a felfedeztetés veszélyétől tartva, rejtőzködtünk a folyó parton, amíg egy viharos éjszaka elhatároztuk, hogyha másként nem, erőszakkal szerzünk csónakot. Szakadni kezdett az eső s egy muszka ór csónakjával ott cirkált előttünk a vizen. Odalopódtunk az ór házához azzal a szándékkal, hogy megöljük az őrt és úgy vesszük el a csónakját, ha másként nem lehet. Erre azonban nem került sor, mivel az ór a nagy vihar elől belebújt a kunyhójába, ahol csakhamar elaludt. Elkötöttem a csónakot, belevágtam magam, hat társam ugyancsak. A gyöngye lélekvesztő azonban nem bírta a terhet s elmerült. Kétségbeesett pillanatok voltak. Kihalásztuk a csónakot s elhatároztuk, hogy két csoportban kelünk át. Evezni egyedül én tudtam s nekem kellett megtennem kétszer az utat társaimmal.

— Elmondani lehetetlen, hogy mit éreztem, amikor először kötöttem ki negyedmagammal a svéd parton. Itt már a szabadság, a tulsó oldalon a rabság és vissza kell mennem, mert nem hagyhattam ott a szabadulást re-

ménykedő három társamat. Visszamentem értük. Ez az ut is sikerült. Sirtunk, mint a gyerekek, amikor már mindannyian együtt voltunk. Annyi szenvedés, kínlás után szabadon lélegezhettünk föl. Ehséggel, szomjúsággal, fáradtsággal nem törődve, azonnal tovább kezdtünk vándorolni délfele. Így értük el Ofetornea városát, ahol a svédek szeretettel fogadtak.

— Elláttak élelemmel, pénzzel, ruhaneművel, vasuti jeggyel egészen Stokholmig, ahol az osztrák-magyar nagykövetségen jelentkezünk. Itt igazoltuk magunkat s Németországon át hazaküldtek bennünket. Amerre jöttünk, mindenütt szeretettel, szívesen fogadtak bennünket.

— Hazatérve azonnal jelentkeztem pótzászlóalj parancsnokságnál, amely egy hónapi szabadságot adott. Most letelt ez a szabadság s vonulok be ezredemhez.

— Meg kell említenem, hogy Daóriában, Kola félszigetén találkoztam az aradi Zöldi Józseffel, akinek édesatyja itt valamelyik banknak a tisztviselője. Megkért, hogy keressem föl, de bizony nem tudtam megtalálni.

— Daóriában a temetőben egy négy méter magas siremléket emeltünk. Termésköből magyar katonák faragták ki, oldalain a magyar, német és török címereket s az obeliszketetejére a turul-madarat. Érdekes, hogy a turult, mindjárt a felállítás után való nap egy

oroszlán leütötte. Az obeliszket oldalára ezt vésték be

Szomoru rabságban elhunyt magyar, német, török bajtársaink emlékének!
emelték a Daóriában
sínylő magyar hadifoglyok 1914-ben.

VAROS ES MEGYE.

Vadák a lugosi polgármester ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Várospolitikai körökben élénk feltűnést keltett az a hír, hogy Lugos város anyagi csőd előtt áll s ezzel kapcsolatosan, az okozott hibákkal és mulasztásokkal, a város polgármesterét, Baltészku János dr.-t vádolják. A dolog előzményei, mint erről értesülünk a következők:

Medve Zoltán vármegyei főispánt névtelen levélben figyelmeztették a Lugos város ügy-és vagyonkezelési állapotának a hiányaira, amire a főispán vizsgálatot rendelt el. Öt hétig tartott ez a vizsgálat, amely azzal a szomorú megállapítással végződött, hogy a városnál a legnagyobb rendetlenség uralkodik, úgy, hogy például vagyonleltárt és vagyonmérleget utoljára 1913-ban készítettek s a könyvek és számadások nagyrésze 1914. év óta nincs lezárva.

A szoroson vett pénztári kezelés a lehető legszomorúbb rendetlenség képét mutatja és oly primitív, hogy a későbbi ellenőrzést is nagyon megnehezíti. Minden kritikán akól áll azonban az értékpapírok kezelése. Az értékpapírokról okmányjegyzéket, vagy általában nem vezetnek, vagy pedig hanyagul és hiányosan vezetik, úgy, hogy az értékpapírok gyarapodását néha keresztül vezetik, néha nem. Nyilván tartanak évek hosszú során át nem létező értékpapírokat és ezekről a rendetlenségekről senki sem tud felvilágosításokat adni.

Az utalványozási jog gyakorlásának a módja súlyos kifogás alá esik. A polgármester nem a költségvetési hitel alapján, hanem a mindenkori szükséghez képest a pénztári készletek erejéig utalványozott anélkül, hogy a képviselőtestület a költségvetéshez, illetve annak tülépéséhez előzetesen hozzájárult volna. Sőt a polgármester nemcsak a város tulajdonát képező pénztári készletből utalványozott, hanem az alapok és alapítványok pénzéből, valamint a város kezelése alatt álló, de idegen tulajdonokat képező letétekből is, minsem törődve azzal, hogy törvény szerint a letétekkel még a képviselőtestület sem rendelkezik.

A főispán a vizsgálat eredményét egy leirat kapcsán közölte a polgármesterrel, azzal, hogy szigorú és gyors intézkedést vár, mivel „a városi pénztár és általában az egész városi háztartás oly primitív és könnyelmű módon kezelik, hogy ez uton folytatva a város gazdasági csődjéhez vezet.”

A főispáni dorgatóriumra a polgármester e hó 14-ére közgyűlést hívott egybe, amely egy bizottságot küldött ki azzal a feladattal, hogy a főispáni vizsgálat alatt észlelt hiányokat felülvizsgálja.

Háromnegyed millió sebesült Moszkvában. Bécsből táviratozzák: A varsói Kraj jelentik: Moszkva városát felszólították, hogy sebesültek számára hátszázötvenezer ágyat bocsássonak rendelkezésre. Gazdag kereskedők ötszáz villáját és a még nyitva levő éttermek legnagyobb részét is át kellett alakítani kórházakká, hogy az egyre nagyobb számban érkező sebesülteket el lehessen helyezni. A moszkvai és a pétervári újságok tele vannak elesett katonákról szóló gyászjelentésekkel.

„Egy kötni való gazember” miatt nincs liszt Aradon.

(Izgalmas közgyűlés. — Hová lett tiz vagon cukor?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi kereskedelmi és iparkamara Ottenberg udv. tan. elnöklétével tartott ma délutáni közgyűlésének egyik nagy érdeklődést keltő pontja volt Arad város közéletének, amely igen érdekes vitára szolgáltatott alkalmat. Bolgár Lajos megédiktár ismertette Arad város közéletének ügyét és az elnökség nevében rámutatott arra, hogy az aradi kereskedőket a hatóság a közönség kiszolgálása tekintetében teljesen háttérbe szorítja és a legfontosabb közszükségleti cikkek árúállítását kizárja venni az adózó kereskedők kezéből. Elz végeredményben a kereskedői osztály pusztulásra fogja erodni, amely ellen a kamarának fel kell emelnie a szavát. Kérte az országos központok működését is, mert ott a budapesti gyárosok és nagykereskedők tömörülnek egósita céljaik elérése céljából. Az elnökség azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé: írjon fel a kormányhoz, hogy a központok tagjai közé vegye fel az arra hivatott vidéki szakértőket is és így a kamarák közvetett ellenőrzést gyakorolhassanak a központok működése felett. Az elnökség második javaslata az volt: írjon át a közgyűlés a városi tanáshoz, hogy a liszt elosztásából juttasson részt a régi kereskedőknek is, mert a város most már elég nagyszámú lisztet kap a Hadi Termény Részvénytársaságtól, tehát van, mit elosztani.

Faragó Rezső levelező tag rámutatott arra, hogy más városokban sokkal jobban oldották meg a hatóságok a közönség ellátását. Indítványozza, írjon át a kamara a városhoz és követelje, hogy a város közéletét vagy felelős személy, vagy valamely felelős szerv irányíthassa, mert a mostani állapot teljesen tűrhetetlen.

Adler Andor beltag nem járul hozzá Faragó indítványához, mert véleménye szerint a kérdést nem oldja meg az, ha a városháza valamely felelős személy, vagy szerv irányítja a közéletét. Most szervezik az egész ország élmezését és egy császári és királyi kamarát akarnak ennek a hatalmas szervezetnek élére helyezni (derültég), de kijelenti; bárkit tennének is e szervezet élére, ha a mostani rendszert meghagyják, akkor a közönség igényeit nem fogják tudni kielégíteni.

— Az, ami ma Aradon történik — folytatta Adler — csaknem példátlanul áll az országban. Naponta szemtanuja vagyok, a hatósági üzemek körül folyó jeleneteknek és mondhatom, hallatlan események játszódnak le. Kereskedők nélkül lehetetlenség a közéletét lebonyolítani. Terhatatlannak minősítem azt az állítást, hogy azért van szükség a hatósági üzemekre, mert a kereskedőkre lehetetlen rábízni a hatóság által beszerzett élelmicikket. Ha Budapesten, Temesváron, Ujpesten, Sopronban a hatóság együtt tud dolgozni a kereskedőkkel, akkor Aradon is meg tudná tenni. Azt a forgalmat, amit béke idején 200 kereskedő bonyolított le, most képtelen 12 hatósági üzlet el látni. A visszaélések megállítására hatóságos módszernek tartja azt, hogy minden visszaélést fel kell jelenteni a hatóságnak, mert így az egyszer megbüntetőt egyen nem meri megkockáztatni, hogy újból elítéljék és megharcolják. Javasolja, írjon át a kamará elnöksége a városhoz és mutasson rá a kereskedők mellőzésének súlyos következményeire és kérje a hatósági üzemek beszüntetését. A hatósági üzemek működését illetőleg oktatás példát gyűjtött hozza fel azt, hogy a cukorközpont ép a mai napon arról értesítette az aradi kamarát: október hó folyamán Arad hatósága számára 10 vagon cukrot utalt ki. Ha ez megtele a valóságnak, aminthogy megfelel, mert hiszen a Cukorközpont felelősége tudatában különben ilyesmit nem állít, akkor ónként felmerül a kérdés, hová tették a hatósági üzemek a cukrot? mert épen október első felében volt Aradon a legnagyobb cukorhiány. Erre szeretne választ kapni.

Bing Hugó levelező tag, mint a városi köz-

életmezei bizottság tagja, a bizottság távollévő elnöke helyett azt válaszolja erre, hogy a Cukorközpont által említett 10 vagon cukrot Arad hatósága nem kapta meg. A cukrot ugyan kiutalta a központ, azonban azt még máig sem szállították ide. Ami a hatósági üzemek működésére vonatkozó panaszokat illeti, kijelenti, hogy azok jórészt alaptalanok, mert ott csak elenyésző hibák vannak.

Hogy a közönség nem kaphatta meg a legfontosabb élelmicikket, annak az az oka, hogy illetékes helyről nem küldték el. A Hadi Termény Részvénytársaság kijelentette, hogy Arad város lisztkompetenciáját 55 vagonban nem állapíthatja meg. A hatóság számítása szerint ennyire volna szükség, a Hadi Termény azonban ezt vonakodik kiutalni és emiatt mutatkoznak Aradon az élelmézési zavarok. Emiatt tolong a közönség a hatósági üzemek előtt. Ha volna elég élelmiszer az üzletekben, akkor ki tudnák elégíteni a közönség igényeit. Az aradi kereskedők működésére vonatkozólag példa gyanánt említi fel, hogy egyik aradi üzletben szentesa volt, amikor egy gazdag ember 5 kilogramm cukrot kapott, ugyanakkor, a mikor egy szegény munkástól egy fél kilogramm cukrot is megtagadták. Hogy Aradon nincs elég liszt, az egy kötnivaló gazember működésének eredménye, aki Aradról rengeteg mennyiségű olyan lisztet szállított el, a melyet a városban kellett volna elfogyasztani. Ezt a gazdát meg is Arad polgársága.

Adler Andor rendkívül érdekesen válaszolt Bing felszólalására:

— Ami — mondta — annak a „gazembernek” működését illeti, tárgyilagosan megállapítható, hogy az a liszt kiszállítását hatósági asszisztencia molle t folytatta, a hatóság tudtával és beleegyezésével. Én egyáltalán nem akarom menteni az illető cselekedetét, mert az nem is menthető, azonban le kell szögezni, hogy Arad város hatósága asszisztált a liszt-csúszásnak.

— Különbön is nem aradi lisztet szállított el! — szökö közbe Nagy Sándor dr., aki egyben azt indítványozta, hogy fogadja el a közgyűlés az elnökség javaslatát. Végül Hönig Ottó, mint a szenvedő polgárság egyik képviselője kért szót.

— Én közvetlen tapasztalatból ismerem, — mondta, — a hatósági üzemek működését és kijelentem, hogy ott hallatlan állapotok uralkodnak. Ottászor kell küldeni bizonyos cikkekért, míg az ember egyszer kaphat Negyedkilogramm cukrot adnak a 8 gyerekes családapának és az a mennyiség még egy frustókra sem elég. Ha az ember élelmicikkekhez akar jutni, akkor kénytelen a kereskedők jóindulatát igénybe venni, mert különben éhesen maradna a családja a hatósági üzemektől.

Feleslő az indítványozta, hogy igazolványokkal kell ellátni az aradi fogyasztókat és mindenki a családja nagyságának arányában kapja meg az igazolványok alapján a fontos élelmicikket.

A közgyűlés emiatt elfogadta az elnökség javaslatát azsal, hogy az elnökség felirataiban és átirataiban használja fel a vitában felmerült ötleteket és kívánalmakat.

Menekültök kerestetnek. Orbáncs György menekült, keresi feleségét és három gyermekét, akik az első menekültök között voltak. Értésítést kér Barabás Ilona, állami tanítónő, Ujzentanna címén. — Kedves Anna és Erzszi, Parás, keresik Csikszentdomonkosról menekült édesanyjukat úrv. Kedves Istvánnét. — Rosentrek Lipót, bolibarlangi lakos közölje azonnal tartózkodási helyét Herskovits Hermannal k. u. k. Reszervospital Brád.

Csak ötven pár cipő rendelhető egyszerre.

(A párisi nő háborus bajai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A párisi Journalban írja Maurice de Valesse, az asszonyok kedveno osevegője a következő jellegzetes cikkekét:

Ezekben a nehéz időkben, melyekben egy nő sziv sem marad az általános szenvedéstől érintetlen, szabad-e a francia nőknek, kiknek pénzügyi viszonyaik megengedik; a régi szokásokhoz híven a toalettcikkekben luxust üzni? Ez bizony nehéz probléma, mert ha luxust üznek, megsértik a nép érzéseit, ha nem üznek, a munkások ezrei vesznek el kenyérüket. Talán lehetne egy kompromisszumot kötni s kijelenteni, hogy a luxus ellen, amíg bizonyos határok között marad, semmi kifogásunk nincs. Szép, szép! De ki huzza meg ezeket a „bizonyos határokat”?

Egy szép párisi nő, aki éppen cipészettől jött, beszélt velem tegnap az operatéren. A szép nő magánkivül volt.

— Hallatlan! — zúgott a beszéd áramlása —

ön nemde tudja, mennyi szilt helyezek a szép cipőkre. Egy jól álló magasszárú cipőért szivesen megspórolok 50 frankot a ruhámból s hogy a jótékonyág számára is maradjon valami, kalapjaimat magam csinálom. De manapság a susztermeesterek mégis csak tulkövetelők. Tudja-e, hogy mit kívánt épen az imént tőlem az az ember? és pedig nem mint előleget, nem, hanem mint foglalót: 25 ezer frankot!

— Egy pár cipőért?

— Nem. Ötvenért! Mert 50 páron alul nem is vesz fel rendelést. Különbön olvassa ön maga. És ányajtott nekem egy elegáns velinapirt, amelyen a következő sorok voltak olvashatók: Üzeti rend: Az első rendelés áll 50 pár cipőtől, 50 pár kaptafából, két cipőtáskából és 300 pár harisnyából, melyek a cipők színehez alkalmazkodnak. Előzetes foglaló 25.000 frank.

— Igen, sóhajtott a szerencsétlen párisi nő, egy pár magasszárú cipő átlag 350 frankba kerül. A harisnyák, páronként 125 frankot érnek. Miután már a szövés előtt kellett azokat megfesteríteni. Ön helyesnek tartja-e azt, hogy a háboruban midőn oly sokan meztláb szaladgálnak, cipőkészletért egyszerre 25.000 frankot tegyünk a cipész asztalára.

— Ez attól függ, — feleltem én — ki mennyire gazdag. Ha ön hajlandó 50 frankot lábacskára áldozni, miért ne adjanak ennél sokkal többet azok az emberek, akik önnél 500-szor gazdagabbak.

— Ez az, amit az én párisi nőm „hallatlan”-nak nevezett. De hova érnenk, ha a nyilvános morált a cipőárak kormányozzák? ... A nevezett cipőkészítő akkor egyszerűen Londonba, vagy Newyorkba menek. Nem foglalkoztatná többé házai munkáit, hanem angol és amerikai munkásoknak adna foglalkozást s kastélyát nem nálunk, hanem Yorkshirében vagy Connecticutban építené fel. Ő Páris kereste ki, mert Páris a fényűzés központja. Nehezteljünk ezért reá?

A kérdés tehát a következő: Mindazok a divát bolondságok, különlegességek, melyekről azt hittük, hogy a háboruban kimultak, feléledjenek-e újra a harcok elmúta után? Ki ne ismerné az élelmiszer kereskedés egyik királyának hírhedt házassági szerződését, melyben a feleség közzegzőleg kötötte ki, hogy életének minden napjára igénye van egy új ruhára. Szébb mint ez, de nem kevésbé exentrikus volt az a magas születésű Lady, ki mindig s mindenütt feje bubjától a cipőtálpáig ugyanabba a színbe öltözködve jelent meg. A Rue de la Paix-n járkelők sokszor látták kocsijába szállani: ma lilában, holnap bíborvörösben, reggel zöldben, este hermelin fehérben. De akár zöldben, sárgában, rózsaszinben, vagy szürkében jelent is meg, soha sem volt testén egy vonalnyi, amely ne ugyanazt a szint viselte volna.

Szerencsés asszonyok! boldog nők! hallom, amint kiáltanak. Nem oly feltétlen ez a szerencse és ez a boldogság. Vagy talán azt hiszik, hogy az Avenue de Bois nagy hölgyei az ő muzeum-szerű hálószobájukban, melyben nincs egy butordarab, mely ne Mária Antoineté lett volna, azért alusznak jobban, mert ágyneműjük, valencienes-csipkéjük 80.000 frankba került? Egykor megcsodáltam olyan béli cipőket, melyek kolibritollakból állottak, s melyeknek értéke 350 frank volt.

Ami a gazdagoknak külömséget illeti, azt csak üdvözölni lehet, hogy a milliárdosokat nem mind egy fából faragták. S akármennyire kokettek s hiuk pazarlása dühben szenvedő asszonyaik: ez tetszik nekünk. Pénzt hoznak az országba, amelynek a háboru nagyon is sok pénzt visz el.

Románia válságos helyzete.

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: (Román hivatalos jelentés tizenhétedikéről.) Az északnyugati harcra vonalon tüzerharok. Gyergyótól nyugatra Bibarunál támadásokat vertünk vissza s kilencven foglyot ejtettünk. A tralus-völgyben a harcok folytak, itt száz katonát, köztük egy tisztet fogtunk el. Az ojtói-völgyben a támadások és ellentámadások változatlan hevességgel tartanak. Az ellenségnek súlyos veszteségeket okoztunk. 3 tisztet és száz közembert fogtunk el. Franceánál, a hártól nyugatra könnyebb ütközetek. A Barzavölgyben tüzersegünk elpusztított egy ellenséges ágyut. Az előretolt ellenséges vonalakat kényszerítettük kilométernyire északra visszavonulni. Tabalbutinál tüzerharok. Predealnál heves tüzersegi tüzelés. Natecasnál heves harcok. Négy gépfegyvert zsákmányoltunk és foglyokat ejtettünk. Tüzersegünk hevesen lötte Orsovát. A déli fronton, a Duna mentén kölcsönös tüzersegi és gyalogsági tüzelés. Dobrudzsában időnként tüzersegi tüz. Tüzersegünk leszállásra kényszerített egy ellenséges vizrepülőgépet, amely lezuhanásakor felrobbant és elégett.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Romániába francia és belga mérnökök érkeztek tanulmányozni a helyzetet, vajon lehetséges-e Romániában munióit gyártani, mivel Oroszország amugy is csekély készleteiből nem hajlandó többé Romániának a szükségletét is fedezni. A román vezérkar, tekintettel Románia csekély iparára és a munkásihiányra a munió kérdésnek illetően megoldását igen kedvőzlenül fogadja.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A legutóbbi napok kárpáti küzdelmeiben elfogott oroszok vallják, hogy a románok nagyszabású vereségének hírére a hadseregnek hangulata, — amely tekintettel Románia két esztendő kétszínű játékára amugy sem szerette az oláhokat — direkt ellenségessé vált. A fogoly tisztek nyíltan örvendeztek az oláhok vereségének s azt mondják, megérdemlik, mivel a háboru első négy hete beigazolta, hogy Románia nemcsak munióit, hanem csapatokat is elvon az oroszoktól. Szívesen elengedték volna Románia beavatkozását és meggyőződésük, hogy Oroszország fogja viselni Anglia és Franciaország helyett a háboru összes költségeit, mégis bizakodva teljesítették kötelességüket. Az összes vallomásokból kitűnik, hogy az egész orosz hadseregben a békevágy egyre növekszik.

London. A Manchester Guardian örömmel üdvözli, hogy francia katonai missziót küldtek Romániába. Románia leveretése — írja a lap — nagy szerencsétlensége lenne az ententének, mert benyomhatnák az orosz balszárnyat és Oroszország leggazdagabb tartományát fenyegetnék. A katonai szerencsétlenséggel egyenlő a politikai kár. A lap azt javasolja, hogy a nyugati harctéren télen át se szüneteljen az entente nyomása és Sarrail kapjon százezer embert és támadjon. Üszkület a tél beállta előtt el kell foglalni és ekkor Mackensen kénytelen lenne kivonulni Dob-

rudzsából és lehetővé válik Németország elvágása a kelettől.

Genf. Berthaut tábornok a „Petit Journal”-ban cikket írt, amelyben Románia válságos helyzetével foglalkozik.

— Véleményem szerint — írja a francia katonai szakértő — *Mackensen elérte főcélját.* Dobrudzsában a német-bolgár hadműveleteknek csak védelem volt a célja, vagyis az, hogy megelőzzék az orosz-román offenzívát. A nagy veszedelem abban rejlik, hogy a *Mackensen-és Falkenhayn-hadsereg egyidejű támadása körülkeritheti az egész román sikságot.* Csak egy nagy offenzíva Mackensen ellen nehezhethet meg Hindenburg stratégiai tervének megvalósítását. De még az sem lenne elég, ha Mackensent feltartóztatnák, mert az is csak negatív eredmény. *Románia a legnagyobb veszedelemben van.*

TORVÉNYKEZÉS.

Megrágalmazott jegyző.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Még a háboru kitorése előtt *Balogh Zoltán* Mikelaka község jegyzője hat heti szabadságra ment és ezt az időt arra használta fel, hogy kiutazzon Londonba. A háboru kitorése itt érte a jegyzőt, akinek nagy nehezen és nagy kerülővel sikerült csak haza jönni. Községében természetesen nem tudták távollmaradásának okát és a község népe hamarosan a legfantasztikusabb dolgokat találta ki a jegyzőről. Sokak szerint Londonban fogták és ott internálták. Mások szerint már meg is gyilkolták az ellenséges országokban a jegyzőt feleségével együtt. *Kapitány Péter* mikelakai dúsgazdag paraszt ember állította a jegyző távollmaradásáról a legmerészebb dolgot. A paraszt nábob uton-utfélen azt beszélte falujablieinek, hogy a jegyző mielőtt szabadságra indult volna, leitatata *Pakurár Pétert*, a községi pénztárost, elvette tőle a pénztár kulcsát és azzal a pénztárt kifosztva, Amerikába vándorolt ki.

Balogh Zoltán mikor visszaérkezett, fülébe került *Kapitány Péternek* róla költött rémregénye és rágamazás címén feljelentette a törvényszéknél. Ma tárgyalta ezt az ügyet *Lehrmann Vince* elnöklete alatt a törvényszék büntető tanácsa. A bíróság a tárgyaláson először *Kapitány Pétert* hallgatta meg, aki elmondotta, hogy csak utóbb győződött meg állításának valótlanúságáról, de ő azért beszélt el a dolgot, mert azt másoktól hallotta. Azt azonban, hogy kik voltak azok, akik neki ezt elmondták, nem tudta megnevezni. A tanak beigazolták a vádat és a bíróság *Kapitány Pétert* nyilvános rágamazás vétségéért két heti fogházra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte.

§ **Osulás hadisegélylyel.** Az aradi törvényszék ma szigorú ítéletet hozott egy asszony ellen, aki jogtalanul vette igénybe az államnak azt a gondoskodását, melylyel a hadbavonultak feleségeit és az elesett hősöknek özvegyeit segélyezi. Özvegy *Török Gáborné* aradi asszony állott a bíróság előtt a kincstár kárára elkövetett csalás büntette miatt. *Török* a múlt év áprilisában megjelent *Hoffmann Antal* rendőrhádnagy előtt, ahol szomorúan adta elő, hogy ő *Szegedi Mihály* aradi 33-as gyalogos felesége, aki a harctéren elhalt, hátrahagyva három gyermekét, akik közül a legidősebb, aki kenyérkeresője volt testvéreinek, pár nappal azelőtt szintén bevonult katonának. Ezért a maga és a két gyermek részére segélyt kért. A rendőrségen ebben az időben rendkívül sok segély-

bejelentés történt s így alaposabban nem nézhetek a dolog után, csak a bejelentő lapot keresték ki, mely igazolta, hogy *Szegedi Mihály* kilenc éve együtt lakik egy asszonnyal. Ezek után *Török*nek havonta folyósították a háborus segélyt. Pár héttel ezelőtt a rendőrségen átvizsgálták ezeket a segélyeket és ekkor megállapították, hogy özvegy *Török* jogtalanul élvezi a segélyt, mert az ugyan igaz, hogy kilenc évig együtt élt *Szegedi Mihállyal*, de törvényesen nem volt vele megesküdvé és a három gyermek sem tőle származott, hanem *Szegedi* előbbi feleségétől. A segélyt ezek után nyomban megszüntették és *Török* ellen megindult az eljárás. A mai tárgyaláson az asszony azzal védekezett, hogy miután ő kilenc évig élt együtt *Szegedivel*, azt hitte, hogy joga van a segélyt felvenni. Kiderült azonban a tárgyaláson, hogy összesen 650 koronát vett fel a maga és a két gyermek segélyezésére özvegy *Török Gáborné* és ezzel szemben, amikor megjött *Szegedi* halálának híre, az elesett hős gyermekét a lelketlen anya nyomban elüzte lakásából s a gyermekek a lelenházba kerültek. Így aztán kétszeresen is jogtalanul vette fel a segélypénzeket. A bíróság ezeknek beigazolása után a vádlott asszonyt bűnösnek mondta ki a kincstár kárára elkövetett csalás büntetében és hat hónapi börtönrre, száz korona pénzbüntetésre és a 650 korona visszafizetésére ítélte.

§ **Farkas Ferencet felmentették.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Farkas Ferenc dr.-t* a budapesti honvédhadosztály bíróság a gyilkosság kísérletének vádjától felmentette.

Halló! Itt Lenkey százados!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Még szombaton este történt, hogy megszólt az *Iványi Menyhért, Furray-utcai* cipőkereskedő cég telefonja:

— Halló...! Itt *Lenkey százados*, Kiszentmiklós! Epen az imént küldtem el a szolgámat önökhöz, kérem átadni részemre néhány pár betétes női cipőt! A nem megfelelőt vissza küldöm.

Eddig beszélt a villamos drót. Egy fél órára rá megjelent az üzletben egy magas, sovány, szőke bajszu katona s kérte a *Lenkey százados* által telefonon kért cipőket. A segéd mitsem sejtve, gyanútlanul becsomagolt öt pár cipőt, amelyeket a katona azzal a megjegyzéssel, hogy nem megfelelőek, mert nagyobb számu kell, visszahozott. Erre átadtak neki újabb öt pár nagyobb számu cipőt. A szolga azonban kijelentette, hogy mivel már nagyon későre jár az idő, a cipőket csak másnap reggel hozza vissza.

Azóta eltelt öt nap, de se a szolga nem jelentkezett, se a cipők nem kerültek vissza s az üzlet alkalmazottai már türelmetlenkedni kezdtek a hosszas késedelem miatt. Ma délelőtt elküldték a tanoncot *Kiszentmiklóstra*, *Lenkey százados* lakására, kinek csak a neje volt otthon és az esetről semmit sem tudott, *Lenkey százados* pedig, akit telefonon hívtak fel, szintén nem tudott felvilágosítással szolgálni, mert szerinte ő senkitől nem rendelt telefonon cipőket és nem is küldött azokért senkit.

Igy a cipők egyelőre eltűntek. A „megbizott” horgára azonban jó fogás akadt, mivel az ellopott cipők értéke legalább 300 korona.

A cég ma megtette a feljelentést és a rendőrség megindította nyomozását.

HIREK. — LEGUJABB.

Röggel 4 órakor érkezett.

Berlin. A Wolff-ügynökség szerresi tudósítója jelenti: Noha a bolgárok Serrest nem szállták meg, az angolok messzehordó ágyuikkal mégis lövették és számos ártatlan polgárt megöltek. A Struma-fronton a török falvakban az entente csapatok garázdálkodtak, a férfiakat lelőtték, a nőket megbecstelenítették.

Róma. A Stefáni-ügynökség jelentése szerint tegnap és ma újabb jelentékeny olasz csapatszallítmányok érkeztek Szalonikibe.

A przemysli sorsjegyek...

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Érdekes hadi reliquiát ma a szerkesztőségünkbe Fejes Ferenc honvéd tüzérsőrmester, — akinek Szibériából való kalandos meneküléséről, lapunk más helyén esik szó. A reliquia egy apró szürke papírlap csupán, de mégis, minden figyelmünkre és maghatódásunkra érdemes. Sorsjegy. De nem a lottójövedék közönséges és ismert fajtájából való, mert kibocsátója a valamikori przemysli várparancsnokság s a legendás vár hősi haláltusájában került forgalomba.

Egy egész külön világ, egy egész külön élet, elszigetelt és halálosan komoly élet folyt a legendás várban, ahol a hősök egyetemes társasága, önerejűkre utaltan gondoskodott az élet minden megszokott történésének kicsiben való megnyilvánulásáról. Volt ujságjuk, volt moziuk, volt poétájuk, ének-, zenekaruk, mindenük volt, csak kenyérük nem, csak betevő falatjuk nem. És ők, az éhezők, a korgó gyomor rettenetes muzsikája, a halálvárás véres álomlátása mellett is, legelsősorban azokra az éhezőkre gondoltak, akiket a hősi vár védelme tett árvákká és éhezők. Így teremtődött meg a przemysli-i sorsjegy játék is, amelynek révén a vár védelmében hősi halált haltak özvegyeit és árváit akarták támogatni, segíteni.

Maga a sorsjegy mondja ezt el a legérdekesebben:

Önagyméltósága

Burgeronstadti Kuzmanek Herman várparancsnok, gyalogsági tábornok ur védnöksége alatt álló

Jótekonycélú sorsjáték

a Przemysl védelmében elesett legénység özvegyei és árváinak segítő-alapja javára.

Egy sorsjegy ára egy korona.

Ezen nyeresemény sorsjegy 100.000 db a 1 kor. sorsjegyből áll. 1688 nyeresemény, 30.000 kor. összegben. Főnyeresemény 5000 kor.

A nyilvános húzás Przemyslben 1915. március hó 21-én a cs. és kir. katonai Társaskör nagytermében tartatik meg. 3 nappal a húzás után megjelenik a sorsolási jegyzék.

Az összes nyereseményeket a sorsolást követő negyedik naptól kezdődőleg a przemysli-i cs. és kir. főpostahivatal, az eredeti sorsjegyek felmutatónak készpénzben, minden levonás nélkül fizetik ki. A húzás utáni három hó alatt, a bármely okból fel nem vett nyeresemények a jótekonycélú alap javára elévülnek.

A sorsoló bizottság nevében:

Gluzek ezr.,
elnök.

Spiehs fhdgy,
titkár.

Berzeviczy fhdgy,
pénztárnok.

A sorsolásnak utját állotta a vár eleste. És érdekes, hogy az ostrom utolsó órájában, a mikor már nyilvánvaló lett, hogy a vár helyzete tarthatatlan, a várparancsnokság elégette az összes sorsjegyeket, nehogy az entente kezére kerüljenek. Fejes Ferenc tüzérső-

mester megmentett egyet s másfél esztendő múltán, át Szibérián, át ezer kalandon, veszedelmen és szenvedésen, hazahozta.

A görög király Wilsonnal tiltakozik.

— Távirati tudósítás. —

Luganó. A „Züricher Nachrichten“ Szalonikiból arról értesül, hogy a Sarraïl-hadseregben fekete pestis dühöng rengeteg áldozatot követelve.

Hága. A „Daily News“ athéni jelentése szerint Konstantin király Wilson elnökhöz egy sajátkezü levelet intézett, amelyben tiltakozik az entente-nak Görögországgal szemben elkövetett népjogellenes cselekedeteiért.

Rotterdam. Az angol alsóházban egy kérdésre válaszolva Robert Cecil kijelentette, hogy jelenleg szó sem lehet arról, hogy az entente hatalmak Görögország ellen fellépjenek.

Amsterdam. A Times jelenti Athénből: Az angol követ tegnap órák hosszat tanácskozott Konstantin királlyal. A beszélgetésnek nagy jelentőséget tulajdonítanak, mert azt hiszik, hogy a görög csapatoknak Larissából való visszahívásáról volt szó.

Páris. A szaloniki-i frontról azt jelentik, hogy az Alsó-Strumához török osztagok érkeztek.

Athén. Szalonikiból jelentik: Politis lett az ideiglenes kormány külügyminisztere. Essad pasa ma meglátogatta Venizeloszt.

Berlin. Mackensen a görögökhöz a következő felhívást intézte: Nem kérünk tőletek semmit. Bennünket csak a hadihelyzet kényszerített, hogy határaitokat átéljük. Ellenségeskedés nincs közöttünk és mihielyt munkánkat befejeztük, elhagyjuk a görög földet. Bizatok bátor katonáinkban, hogy haza szálla sem gorbúl meg egyetlen görögnek sem.

— **A Lloyd a Központi-szállodában.** Megirtuk már, hogy az aradi Lloyd-klubot eddigi fényes helyiségéből kiköltöztették, mivel egy magasabb katonai hatóság szállásolta be magát az épületben. A hajlék nélkül maradt klub most — mint értesülünk — úgy gondoskodott magáról, hogy ideiglenesen a Központi Szálló földszinti helyiségeit bérelte ki és már holnap este 6 órától ott nyitva is tartja termet.

— **Elfogták a budapesti kéjgyilkost.** Budapestről táviratozza tudósítónk a késő éjjeli órákban: A kéjgyilkossággal gyanúsított Mészáros Istvánt a rendőrségnek a délután folyamán sikerült elkölni. A rendőrségre kísérték, ahol nyomban megkezdték kihallgatását. A gyilkosság elkövetését tagadja. Azt állítja, hogy tegnap szabadult ki a katonaságtól, rövid szabadságot kapván. A rendőrségen levő kis leányok, akiket tanuként hallgattak ki, raismertek, hogy ez az az ember, aki pénzzel és cukorral csalogatta őket. Kihallgatása késő éjjel még tart.

— **Menekülők irjanak övéiknek a harctérra.** A romániai ellenséges betörés következtében menekülésre kényszerült erdélyrészi lakosság sorsa iránt a menekülteknek a harctéren levő hozzátartozói érthető aggodással érdeklődnek. Derék katonáink a parancsnokságaik útján tömegesen kérdezősködnek családjuk sorsa felől. Illetékes helyről arra hívják fel az erdélyrészi menekültek figyelmét, hogy a harctérra a híradás leggyorsabb eszköze a tábori posta. Akinek a harctéren hozzátartozója van és tudja a tábori postája számát, írjon a címére azonnal levelet, vagy tábori postai levelezőlapot és közölje, hogy hol van, milyen körülmények közt él. Egyébiránt a belügyminiszter felhívta a hatóságokat, hogy a menekültek ilyen értelmű tájékoztatása és támogatása érdekében hivatalból, valamint a menekültek ügyével foglalkozó társadalmi tényezők és a menekültek közt lévő közalkalmaz-

zottak áldozatkész közreműködésével a legszélesebb körben mozgalmat szervezzenek. Akik tehát irni nem tudnak, forduljanak a leveleik megírása végett a polgármesteri hivatalhoz.

— **Értesítés.** Weisz Hugó jóhírnevű aradi fényképész néhány napra haza érkezett, műtermének vezetését személyesen átvette. Kéri a n. é. közönséget, hogy ezen idő alatt felvételeket lehetőleg, idejének beosztására való tekintettel, előjegyzés szerint eszközöljék, naponta 9—12, 2—6 órák között. Telefon 211.

— **A hölgyközönség figyelmébe** ajánlom dr. választéku kosztümszövet-raktáramat. Varga Kálmán női szabó, Arad, Deák Ferenc-utca 39. I. emelet. 4958

A buvárhajók harca.

— Távirati tudósítás. —

Genf. A Petit Journal arról értesül, hogy huszonegy kereskedelmi hajó megérkezésére hasztalan várnak. Félnék, hogy a német buvárhajók az amerikai partoknál megtorpedózták és elsüllyesztették.

Amsterdam. Pétervári jelentés szerint a német tengeralattjárók a Murman-tengeren Romániának szánt negyvenöt millió rubel értékű municiót elsüllyesztettek, s ezenfelül szintén Romániának szánt kézigranát- és aknazsallítmányt.

Zürich. A londoni amerikai nagykövet, Page, megjelent Grey külügyminiszternél, akivel azt közölte, hogy a buvárhajó-kérdés jelenlegi stádiumában az amerikai kormány nem tartja szükségesnek, hogy a kérdésbe beavatkozzék.

Rotterdam. Londonból érkezett jelentés szerint Grey külügyminiszter a felsóházban ma bejelentette, hogy az Unió szeptemberben tiltakozott az angol cirkálóknak az amerikai partok közelében cirkálása ellen és azt is tudatták, hogy az angol hadihajóknak a newyorki vizekben való tartózkodása az Egyesült-Államokat energikus fellépésre kényszerítené és megismétlődését barátságtalan cselekedetnek minősítené, amire aztán cselekvésre kényszerülnének. Grey kijelentette, hogy nem tudja, vajjon az angol hadihajók azzal, hogy kitértek az amerikai vizekről, nem könnyítették-e meg a német buvárhajók munkáját. A valóságot csupán csak az amerikai hatóságok tudnák megállapítani.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **A Felsőmagyarországi Bánya és Kohó-mű-Részvénytársaság igazgatósága** tegnap megtartott ülésében elhatározta, hogy a részvénytőke fölemelését az október 28-iki közgyűlés fogja elhatározni. A tőke fölemelését a társaság üzemeinek kibővítése teszi szükségessé. A közgyűlés elé terjesztendő javaslat szerint tízezer darab új részvényt bocsátanak ki 150 korona névértékkel, amelyek elővételi joga a részvényeseket illeti meg. Minden két régi részvényre egy új részvény esik. A részvények átvételéi árfolyama 400 korona és az új részvények már az év teljes üzleti hozamában részesülnek. Elhatározzák továbbá tízezer darab 150 korona névértékű elsőbbségi részvény kibocsátását is, amelyeknek azonban csupán 6 százalékos maximális osztalékra van igényük. Az igazgatóság fölhatalmazást fog kérni arra, hogy az esetben, ha további tőke beszerzése válik szükségessé, ezeket napi árfolyamon szintén forgalomba hozhassa.

— **Előmunkálati engedély meghosszabbítása.** A kereskedelemügyi miniszter a Gyulavidéki h. é. vasut r.-t. vonalának Simonyitaiva végállomásából kiindulólag Apáti és Barakony községek érintésével Okros községig vezetendő keskeny nyomtávú gőz- vagy motorüzemi h. é. vasútvonalra az előmunkálati engedélyt egy év tartamára meghosszabbította.

— A Rimamurányi mérlege. Ma jelent meg a Rimamurányi—Salgótarjáni Vasmű Rt. ez év június hó 30-án lejárt mérlege. Impozáns adatokkal állítja elének ez a mérleg a Rimamurányi fejlődését és gazdagodását. Nemrégiben már közöltük, hogy a tiszta nyereség 141 millió korona. A háboru előtti, 1914. június 30-án lezárt üzletév mérlege 92 millió korona nyereséggel zárult. Különböző, nyolc tételből álló tartalékai ma már 683 millió koronát tesznek ki. Ezzel szemben minden beruházása, telepe, birtoka, építménye és leltára együttvéve körülbelül 61 millió koronával szerepel az aktívumban, úgy, hogy voltaképpen minden le van írva.

TANÜGY

(—) Az iparos tanonciskolai tanítás megkezdése. A rendszeres ipariskolai tanonc-oktatás f. hó 22-én, vasárnap kezdődik a rajztanítással. Azok az inasok, akik Wagner I. Ágoston, Busztin Sándor, Korom József, Matusik Márton, Cziráky Márton, Kőmives József és Weber Ágoston urakhoz vannak rajzra beosztva, azok az Illés-utcai iskolába járnak rajzra; azok az inasok, akik id. Szathmáry István, Ferch Ödön, Német Imre és Kádár Jenő urakhoz vannak rajzra beosztva, azok a Béla-téri (ujtelepi) iskolába járnak rajzra. — A leánytanulók II-ik és III-ik osztálya a kapa-utcai iskolába járnak rajzra. A rajztanítás, úgy a fiuknál, mint a leányoknál vasárnaponként d. e. 8 órákor kezdődik.

Az iparos tanoncok esti (közismereti) tanítása október hó 23-án, hétfőn kezdődik az Illés-utcai és a Béla-téri (ujtelepi) iskolában. Azok az iparos tanulók, akik már szeptember első felében iratkoztak és a Kazinczy-utcai, Kossuth-utcai és Szentpéter-téri iskolába lettek elosztva, abba az iskolába fognak járni, amely iskola hozzájuk közelebb esik. A Béla-téri iskolához közelebb esők a Béla-téri iskolába, az Illés-utcai iskolához közelebb esők az Illés-utcai iskolába fognak járni. Az A) csoportbeliek hétfőn és szardán, a B) csoportbeliek kedden és pénteken. A tanítás mindennap délután 6 órákor kezdődik. A melaszok és a be nem iratkozottak szigorúan bírságoltak. Az igazgatóság.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 20-án pénteken:

Q) Bérlet.

C) Bérlet.

A császárné.

Operette 3 felvonásban.

Kezdet 8 órákor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi november hó 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üslete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, Intézeti és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, szines és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 3418

Permetező-javítások,

Patent

kutszivattyuk,

Patent

borszivattyuk,

Patent

tűzifecskendők,

Patent

kályhacsövek,

a legnagyobb fűtőanyag megtakarítással

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítője

Arad, Rákóczi-utca 27.

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendelet, a következőkben teszzen közzhírre:

Korpát, kölestakarmányt, köleshéjat, elajogócsát, cukorporot, (melasse-t) szárított répaszeletet, valamint szárított moslék és törkölyléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomválat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott őrlési tannstvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére őrlitet, az ezen őrlésből származó korpát kizsologtatni, ha pedig azt az őrlitető átvenni nem kívánja, a Korpaközpont utján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, a ha bármi okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendszer minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok méterfűsszántéki legmagasabb árai: Korpa K 20. Köles takarmányliszt K 26. Köles héj K 16. Repcepogácsa K 30. Vadrepcepogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kondermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sörtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodállomáshoz való szállításhoz és a berakásnak költségeit is, csak nélkül, készpénzfizetés mellett történt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy belső mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpa forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4185—1915. M. E. szám alatt kiadott ren-

deletet, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 8. és 7. §-ában, valamint a 4188—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyekkel azzal egészítették ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válna szükségessé, az iránt a földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

Arad, 1916. szeptember hó 14.

Grein, főkapitány.

Láb- és kezizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor „ „ „ 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással 1 korona.

Gyógyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelezcének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Mogyorósszal szemben.)

URANIA SZÍNHÁZ

5447

Péntektől—vasárnapig

az évad legszenzációsabb sorozata.

• Világsiker.

HOMUNCULUS. I.

Az emberi élet problémái.

Számozott jegyek délután 3 órától a mozi irodában válthatók.

A szépségápolás titka a felhasználott szepítőszer helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc enőcse. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail opora. Lehető illomágu. Crém, leher, rózsá és testszilnekben. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros rózsá, Serail. Uvegje 1 kor 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 5443

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

kibocsátott rendelkezést megszegi, az, amennyiben cselekedete súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el a két hónapig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §. tilalma ellenére vágott (leszurt) állat tekintetében a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobásnak van helye.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe.

A jelen rendelet életbeieptetésével a huslogyasztás korlátozásáról 1913. évi július hó 8. napján 2357—1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet (I. a. Budapesti Közlönynek 1915. évi július 4. napján megjelent 153. számában) hatályát veszti.

Arad, 1916. szeptember hó 24.

Green, főkapitány.

27086—1916.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város közéletmezősi bizottsága a tulajdonát képező ökröket, tehéneket, üszöket és borjúkat 1916. évi október 20-án d. e. 9 órakor az országos vásártéren nyilvános árverésen eladja.

Az eladás elősúly szerint történik minden levonás nélkül.

A vételár az állatoknak a vágóhídon történt lemérése után készpénzben lefizetendő.

Kikiáltási ár: Az ökröknél elősúly kilogramja 4 korona 50 fillér, a teheneknél elősúly kilogramja 3 korona 50 fillér, az üszöknél elősúly kilogramja 3 korona 20 fillér, a borjúknál 3 korona.

Arad, 1916. október 14.

Arad sz. kir. város közéletmezősi bizottsága.

ARADI NYOMDA R. T.

ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékot,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	röplapot,	gyászjelentést,
cégekártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

izléses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

elvállal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

22650—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. Ministeriumnak a hus és zsirlogyasztás korlátozása tárgyában kelt 3101—1916. M. E. rendeletét a következőkben teszem közhirrre:

Szarvasmarhát, sertést, juhot, ugyszintén kecskét korra való tekintet nélkül a hét két napján, és pedig kedden és csütörtökön — kényszervágás vagy kényszerleszurás szükségét kivéve, — vágni vagy leszurni tilos.

A kényszervágás vagy kényszerleszurás szükségét, ha csak lehetséges előzetesen különben pedig a vágás, (leszurás) megtörténte után haladéktalanul a községi előljárósnál (polgármesternél) be kell jelenteni. A hét két napján és pedig szerdán és pénteken husz akár nyers akár feldolgozott, (főtt, sült, füstölt, sózott, stb.) állapotban forgalomba hozni. Ugyanezek a napok tilos ételeknek kiszolgálására szolgáló üzletekben és üzletekben (fogadók, vendéglők, egyleti jellegű és más étkező helyek stb.) hus felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni.

Hus a jelen rendelet értelmében a marhának, borjunak sertésnek juhoknak, kecskének, lónak, házinyulnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplálkozásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső zsiger részeket. Husnak tekintendő az említett husneműekből előállított huskonzerv és hentesáru is.

A hétnek a 2. §-ban nem említett napján az ugyanott említett üzletek és üzemek egy érkezésre egy személynek legfeljebb egy auszélt szolgáltatnak ki.

Mindenemű hal, — ezen szakasz szempontjából — husételek számát. Hétfői napokban a 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához zsir, (sertészsir, vaj, növényzsir, növényi olaj vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsiradék vagy olaj) felhasználása szükséges.

A 2. és az 5. §§-ok rendelkezései alól a beüpyminisiter egészségügyi szempontból kórhat ak és egyéb gyógyintézetek egyes ápolójavára, kivételeket engedhet.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ“

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1.50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1.50, Ibolya Doré-hölgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár pere alatt bármely hajra vagy bajuszt a legrosszabb állomány fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen“. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Deptilor. El kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár pere alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasításai 1 korona.

A fenti szeret kap a készítőnél **Hajos Arpad** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház szomsá-

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítottjuk.

Minden szó hirdetési ára 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat akkuzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 80 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

O. P. Á. Fekete

mondja, mi célból közeledett hozzám, miért hozott annyira zavarba? Szabad vagyok Udvozi, kinck a 4 fillert adta 5464

Ellátás.

Teljes ellátást keres

fiatal ember. Ajánlatokat kér a kiadóhivatalba. 5461

Oktatás.

Zongora oktatást

nyernek a legújabb módszer szerint, kezdők és haladók. Cim a kiadóban. 5445

Alkalmazást keres.

Deutsches Fräulein

mit prima Referenzen, sucht Stelle zu Kindern, Anträge erbeten unter Tüchtig an die Administration des Blattes. 5460

Megbízható,

ügyes, fiatal nő magános urhoz, vagy urnőhöz takarítónőnek ajánlik. Cimeket a kiadóhivatalba kérek „Takarítónő” jellegre. 5469

Nyugdíjas máv. mesdonyvesető

ajánlik elsőrangú bizonyítványokkal iparrasításhoz. Cim „Nyugdíjas” jellegre a kiadóhivatalban. 5471

Pénztárnoknő ajánlikozik

teljes ellátás mellett bármilyen kereskedésbe. Ajánlatok Hacki Gyula és Társa üzletbe, Ujarad. 5441

18 éves

teljesen szakképzett fűszer és vegyeskereskedő segéd azonnali állást keres. Szíves megkeresést kér Schies Sándor, Bokszeg. 5450

Könyvelő

gépirással, levelezéssel, önálló munkaerő, azonnali állást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4010

Alkalmazást nyer.

Egy jobb házból való lina

tanulónak felvételt fizetéssel Hoffmann Ottó cégnél, Szabadság-tér 20. Ugyanott egy ügyes, komoly kiszolgáló leány is felvételt. 5485

Német kisasszonyt

keresek két nagyobb leányka mellé, akik könnyebb házi dolgokban is segíthetnek. Cim: Arad, Varjassy Lajos-utca 149. szám. 5463

Megbízható leányt,

háztartásban jártat, 2 gyermek mellé keresek. Cim a kiadóhivatalban. 5483

Egy jószámból

való fiu és leány tanulónak fizetéssel felvételt, Gallik és Székely urt és háziorvosi tanácsnál, Zrínyi-u. (Bohus-palota.) 4002

Ügyes varrodányokat

felveszek azonnal. Lehet menekült is. Haász Erzsébet, Magyar-utca 26. 5473

Fiatal

tisztviselő esti melléközlőalkozásra szorony igényekkel keresetlik. Állást, képzettséget, kort feltüntetendő kérvények „Intelligentia” jellegre a kiadóhivatalban kéretnek. 5456

Németül beszélő

kisasszony, azonnali belépésre keresetlik Cukor László fakeskedőnél. 5446

Segéd keresetlik

azonnali belépésre Ehrenfeld Ignác fűszernagykereskedésében, Aradon. 5453

Nyomdász-tanulónak

felvételt két fiu, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Butoraim beraktározása

céljából tiszta helységet bárbe vonnak. Ajánlatokat kérek Arad, Postafiók 50. 5462

Magánházt

bérelnek 2-3 szoba konyhával, lehet 1-2 lakó is, kisebb lakással, Dobó, Orczy, Edelspacher, Dezső- vagy Wesselényi-utca. Cim a kiadóban. 5455

Kiadó lakás.

2 elegánsan berendezett

balconis szoba, fürdőszoba, központi fűtés és lifthasználattal, azonnal kiadó. Báró Bohus-palota, II. kapu, II. em. 5473

Gyógyászat.

Az angol

fájdalomcsillapító Benzoe balsámot teljesen pótolja a Hehs-Földes téle fájdalomcsillapító balsám, teljesen azonos összetételű, mint a Benguelinment ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Vétel és eladás.

Úres ládák

megvételre kerestelek. Andrányi pezsőgyár, Arad. 5467

Egy a'lig használt harmónium

jutányos áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5433

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 601

Egy keveset használt

plüsch boa és karmantyú eladó. Andrásytér 25., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Egy a'lig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Tűzifa-eladás.

Az Acsev. alvácál erdőüzlete megkezdte tűzifatermékeinek eladását. Selejtmentes bükkhasábbal waggontételekben megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4366

Különléte.

A tulajdonosok

képező pankotál butoragyárban levő félkész és nyers butorrezek feldolgozására vállalkozók kerestünk. Ugyanitt néhány fagegmunkáló gép és egy 30 lóerős 3.5 lóerős motor eladó. Ertekezni lehet a pankotál gazdasági és iparbank r. t.-nél, Pankotán. 5470

Az Anusol

aranyér-kúpokat mindenben pótolják a Haemorrhoid-kúpok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Összes légépek

felszerelési raktára és javító-műhelye Szarvas-utca 3. Telefon 11-41. Légegép-üzlet. 4701

Legtökéletesebb

otitrompó a Citrom-szörp fel és egész kilós üvegekben, ára kilonként 3 korona. Eredeti szépebbé friss gyümölcsből készült hegyi málnaszörp fel és egész kilós üvegekben, kilonként 8.60 korona Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Hehs Vasas elhunobora.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédlés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és minden infekcióból eredő meg- betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételt a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

28497—1916. kh.

Hirdetmény.

A földművelésügyi miniszter ad. 4402/III—A. 3. számú rendeletével közölte, hogy a kiürített erdőterületi vármegyék, valamint azok a vármegyék, melyeken keresztül a kiürített területekről származó hasított körmű állatok át-hajtatnak, ragadós száj- és körmfájással fertőzöttek lévén, fennforog a veszély, hogy a menekülő állataival ezt a nagy mértékben ragadós betegséget az országban szét hurcolják.

Közhirre teszem és a gazdaságosságot figyelmeztetem, hogy a kiürített erdőterületi vármegyéből elhajtott hasított körmű állatok hajtas közben ki voltak téve a száj- és körmfájással való befertőzésnek, minek folytán azokkal elővigyázatosan kell bántani.

A ragadós száj- és körmfájás, széthurcolásának megakadályozása végett az ilyen hasított körmű állatokat más hasított körmű állatoktól legalább 9 napig elkülönítve kell tartani s ezen idő alatt azokat más hasított körmű állatokkal közösen legeltetni nem szabad. Ha az illető állatokon a ragadós száj- és körmfájásra utaló tünetek mutatkoznak, arról azonnal jelentést kell tenni a községi előljárósnak.

Arad, 1916. évi október hó 8.

Grein, főkapitány.

A lóter legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házon egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

9845—1916. pm.

Hirdetmény.

A hadiszolgáltatáshoz szóló 1912 évi 33. t. c. 24. és 27. §-a alapján a m. kir. honvédelmi miniszternek 20251—1916. eln. sz. rendeletével a kenderzsineg készletek elhadiszolgáltatása való igénybevétele és beszoigáltatása elrendeltetvén közhirre teszem, hogy mindazok akiknek birtokában vagy őrzésében 1—2 milliméter vastagságú kenderzsinegkészletek vannak kötelesek készleteiket amennyiben azok egy kilogrammál nagyobbak, Arad sz. kir város polgármesteri

hivatalába legkésőbb 1916. évi október hó 21. napjáig beszoigáltatni.

Azon iparosok, akik a kenderzsinegek saját üzemükben iparcikkek előállításával használnak fel, kenderzsineg készletük felét megtartasják.

A beszoigáltatás kötelezettsége a háztartásokban lévő kenderzsinegkészletekre nem terjed ki.

Akinek beszoigáltatandó készlete 25 kilogrammnál nagyobb, készletét közvetlenül a temesvári katonai parancsnoksághoz küldheti be, erről azonban hivatalomban jelentést köteles tenni.

A beszoigáltatandó kenderzsinegkészletekért az ilyen zsinegek előállításának kilogrammonként 8 kor. 50 fill., másoknak pedig 9 kor. 50 fill. térítést fog a cs. és kir. katonai parancsnokság hadbiztossága postatakarékpénztár útján kiutalni.

Aki zsinegkészletét be nem szoigáltatja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással, és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Arad, 1916. október 18.

Varjassy, polgármester.

Vámórlésre

a búzát Aradról malmomba szállítom és a

lisztet

házhoz vissza saját fuvarrommal legmérsékeltébb fuvardijért.

Kolb Odön

hengermalma

Kisszentmiklós.

5434

26983—1916.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a cs. és kir. katonai parancsnokság folyó évi október hó 20-tól kezdve minden pénteken a rendes heti piacokon az állatvásárláshoz a marhalevel átirási iroda (a cedusa ház) mellett katonai lovasárt tart, mely alkalommal a katonai bizottság az eléje vezetendő alkalmas lovakat szabadkereséssel közvetítők mellőzésevel a kialakított áron megveszi és azonnal készpénzzel kifizeti.

A helybeli lótulajdonosok mag a katonaság részére már esztalozott és nyilvántartó tappal elhatott lovakat is eladhatják a katonai bizottságnak, azonban a nyilvántartó lapokat kötelesek magukkal vinni és a katonai bizottságnak felmutatni.

Felhívjuk egy a helybeli, mint pedig a vidéki lótulajdonosokat, hogy az eladni szándékukban lévő lovakat a fent megjelölt időben és helyen működő katonai bizottság elé vezessék.

Arad, 1916. október 14.

A városi tanács.